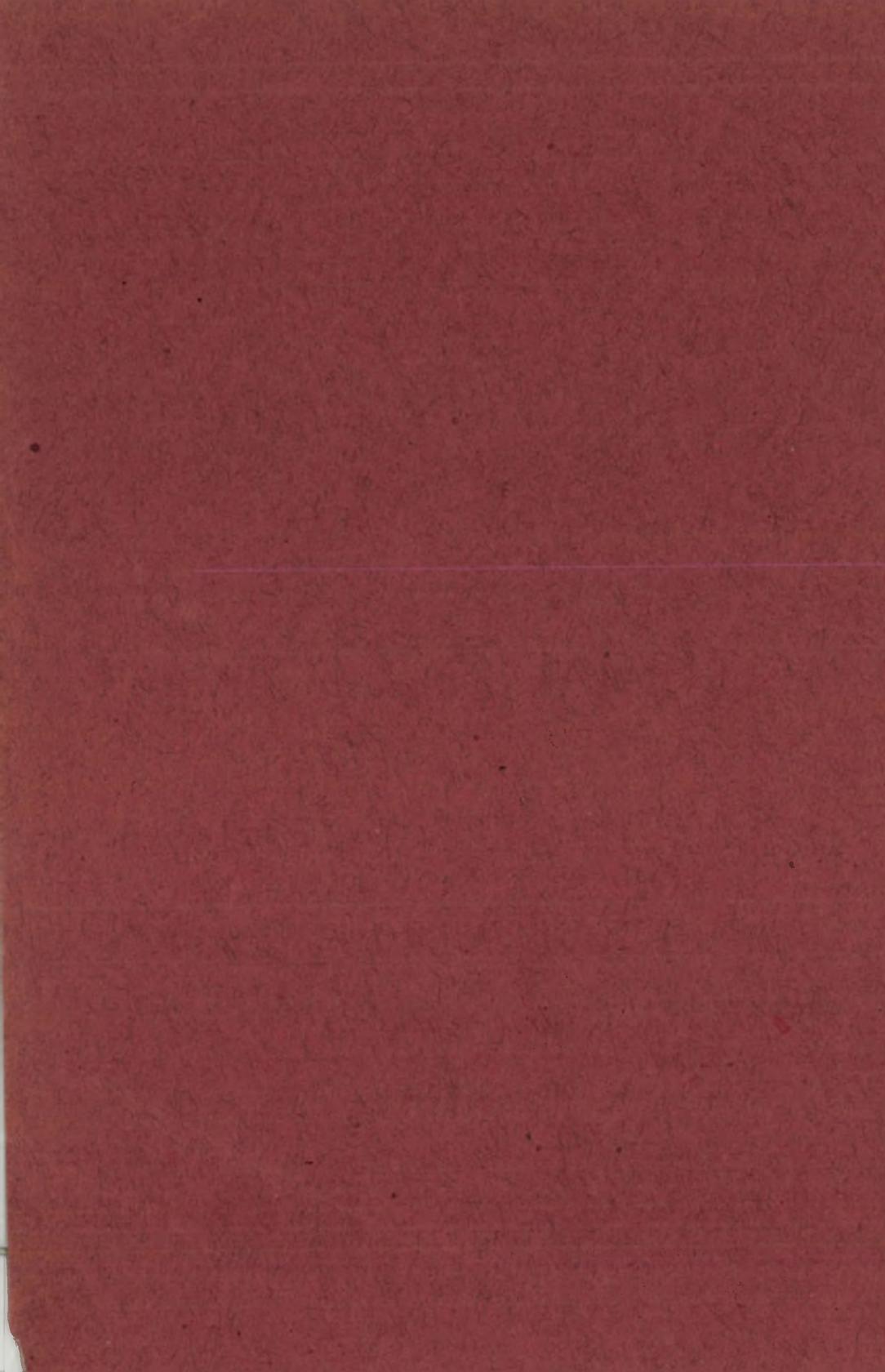

DVADESET GODINA Narodnog Kazališta u Osijeku

1907. — 1927.

Izdala uprava Narodnog Kazališta u Osijeku.

Štamparija ANTUN ROTT, Osijek I.

GRADSKA I SVEUČILIŠNA KNIŽNICA
OSIJEK

871319652

48. 795

792

22

Povodom dvadeset-godišnjice „Hrvatskog Narodnog Kazališta“ u Osijeku.

Piše : *Radoslav Bačić*

Zamisao i osnivanje.

Kad sam godine 1904. došao u Osijek i preuzeo staru, u njemačkom duhu vodjenu knjižaru Viktora Fritsche-a, doživljavao sam neobične impresije. U glavnom gradu naše ravne Slavonije osjećao sam se kano u tudjini. U Osijeku se još po ničemu nije osjećao onaj snažni i ako prigušeni narodni pokret, koji je već počeo da čitavo naše narodno područje zatalasava. Pokret, koji je ponovice probudjivao i jačao svijest Hrvata i Slovenaca u cilju ideja upravo jednoga Osječana, Osječana, koji je u nedalekom Djakovu živio staračke svoje godine, nakon što je u plodno tlo naroda bacio zdravo sjeme i nakon što je učinio razmijerno više no što su čitave generacije učinile.

Osijek pred dvadeset i pet godina bio je suviše impregniran tudjinskim duhom, a da bi se usudio otvoreno stupiti u redove onih naših pokrajinskih centara, iz kojih su već počele da u široke redove vrcaju iskre nacionalnog zanosa i svijesti pripadnosti te potrebe jedinstva svih triju naših plemena.

Doseljeni Nijemci, koji su odnarodili i mnoge domaće slavonske familije, bili su ne samo materijalno jači od naših ljudi, nego su se i kulturno mogli da pozivaju na prodiranje i na silnu snagu Njemstva i na sve to veća zasizanja i uspiehe njemačke duševne i materijalne kulture. Ona je pridolazila i izražavala se vazda novim poticajima i energijama, najviše putem štampe i literature, u sve naše zemlje, a napose u osobito jakoj mjeri u Slavoniju i u Bosnu.

Stalni i brzi kontakt sa Bečom i sa Peštom, sa bečkom vedrom, i u pravom smislu riječi, — upravo teaterskom kul-

turom, pojačao je pretežitost Njemstva, pored kojeg je i uporedo prodirao i ponešto nasrtljivi, magjarski imperijalizam, gurajući svoju brzo razvitu i donekle ishitrenu kulturu u sve slabine i pukotine naše narodne svijesti. Tako potiskivani u Osijeku smo i u Slavoniji slabili i sa izvjesnom resignacijom prepustali prestiž stranom elementu.

Hrvatsku opoziciju spram toga nasrtanja u Osijeku tvorio je triumvirat, sastojeći se iz gospode Dr. Dragutina Najmana, Dr. Vladimira Kovačevića i Dr. Ante Pinterovića, oko kojeg su se okupljali narodni krugovi Osijeka. Prvi je bio gransenjer osječkog hrvatstva, koji si je znao svojim položajem i karakterom izvojštiti poštivanje i samih protivnika; Dr. Pinterović umio je da pokrene gradjanske krugove i mладјe te da organizuje uz „Hrvatski Sokol“ još nekoja društva u koja je realno prodirao podržavajući preko koncilijantnog i rodoljubivog župnika a kasnije prelata g. Horvata veze sa svećenstvom i duhovnim krugovima. Najsnazniji tip našeg čovjeka sveslavenske orijentacije bio je, na žalost već onda teško bolesni dr. Vladimir Kovačević. On je neprispodobivom enerzijom i žilavosti igrao vidnu ulogu u svem kasnjem radu nas mlađih d o š l j a k a , koji smo neposredno zahvatili u kulturni i društveni život Osijeka, koji je, onako otudjen, nerado napuštao svoje šlarafstvo, svoje Musikvereine itd.

Superiorni i agresivni duh u ovima udruženjima bila je već napola poljuljala „N a r o d n a“ kasnije „H r v a t s k a O b r a n a“, koja je pokrenuta i izdavana u saradnji i saglasnjem sa Djakovom, od kuda je, pa i ako kad kada oslabljen, dopirao u Osijek duh velikog Vladike. „Hrvatsku Obranu“ onda su sa velikim elanom i borbenosti uredjivali Dr. Ivan Lorković i Večeslav Wilder, koje je velika narodna zadača odvela već 1905. u Zagreb, na važniju borbenu tačku.

Naša mlađa grupa polagano je ali uporno, kao druga linija iza osječkih narodnih ljudi, koje su zaokupili politički zadaci, posvetila veću pažnju kulturnom osvajanju. — Iza kako sam dao knjižari hrvatski karakter i upriličio nekoliko umjetničkih izložaba domaće umjetnosti, video sam, da je na tome polju najhitnija zadača o s v a j a n j e o s j e č k o g k a z a l i š t a .

Dr. Dragutin Najman

Dr. Ante Pinterović

Vidio sam i bilo mi je jasno, da se nesmijemo zadovoljiti kratkim gostovanjima zagrebačkog i novosadskog kazališta, koja su osječki Bürgeri smatrali kano goste i primali preko volje, ostavljajući, da se za njihov opstanak i uspjeh brinu sami rodoljubni Hrvati sa jedne a rodoljubni Srbi sa druge strane.

Stvar je trebalo okrenuti i dovesti dotle, da mi postanemo domaćine, koji ćemo možda uvidjavno prepustiti pozornicu od vremena do vremena i Njemicima. Nikako nije smjelo ostati na tome da mi na osječkoj pozornici igramo podredjene i nuz gredne uloge.

Poduzeti se toga posla značilo je dirnuti u osinje gnjezdo. Njemačke družine bile su podupirane od većine građanstva. Bilo je tu raznih mecena i protektora, i bogatih i moćnih, za koje se je moglo predviđiti da će sve učiniti da održe status quo, koji je onome duhu kakav je u Osijeku vladao za pravo najbolje odgovarao.

Prvi sa kojima sam o tome poveo riječ, bili su prijatelji: nadinžinir A. Malinarić, liječnik Dr. Kaiser, državni nadodvjetnik Dr. Aleksander i inžinir Šaj. Našavši u njima dovoljno razumjevanja i saglasnosti za svoju osnovu, napisao sam u broju 6. „Novoga doba,” lista, koji je naša grupa 1907. pokrenula, članak koji je glasio:

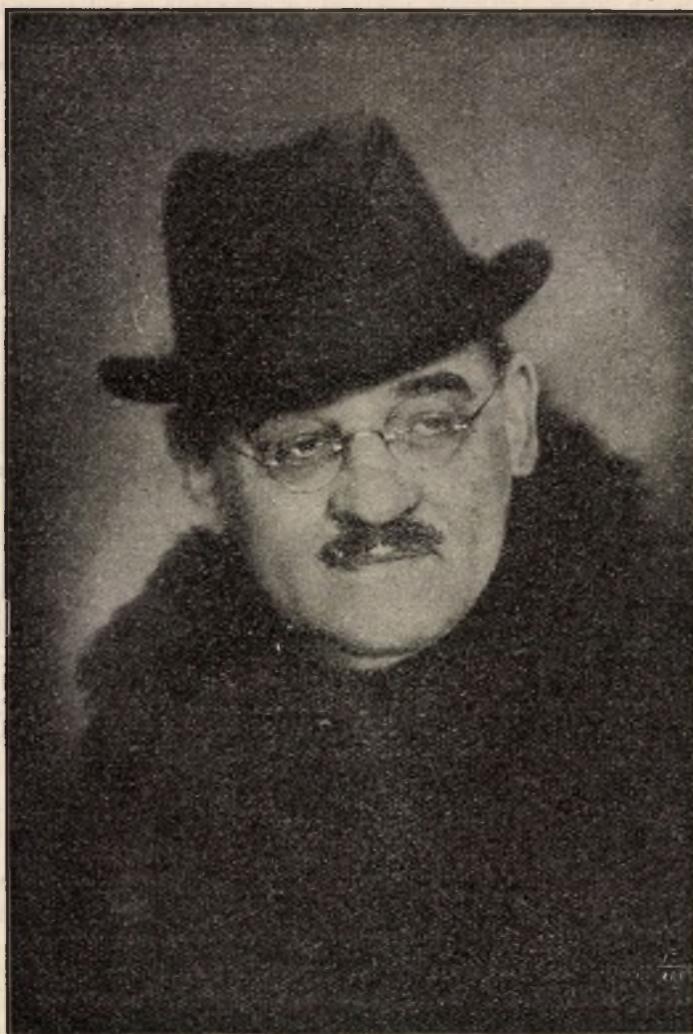
Kazališno pitanje u Osijeku.

Povede li se u Osijeku razgovor o gradskom kazalištu, njegovoj nužnoj reformi i budućnosti, proizlazi, da se možda u nijednom od naših mnogih neriješenih pitanja, ne zauzimlje tako nepozitivno i klobavo stanovište, kao baš u ovom eminentno važnom kulturnom predmetu.

Mnogi će se začudjeno pogledati i tek da ne upita, nemaš li drugih briga, a nekoji te požaliti, što si inficiran ovako suvišnom bolešću i skribi, k o j a m o ž d a i d e n a u š t r b t r i j e z n o m s h v a č a n j u ž i v o t a i odaje boležljive duševne pretenzije, bez kojih se doista može opstojati.

Nešto pristupačniji, nadaju se, da će se to pitanje već rješiti i bez njihova sudjelovanja, dočim oni aktivniji drže, da svoje zauzimanje mogu najbolje dokazati time, da se obore na njemačko kazalište, da požale dobar posjet istoga, prigovore sastavu repertoara i t. d. U većini pak slučajeva razabireš kod naših ljudi, kako su o pojmu kazališta, njegovom značenju u opće, a napose o ulozi, koja kazalište kod nas zapada, potpuno disorientirani. Želje i predočbe su jednakо

krive kano i kritika danas postojećih prilika. Manjka savjesno ispitivanje za sve te okolnosti, obzirom na relativnost čitavog kazališnog pitanja u Osijeku, uvjetovanog narodnom i jezičnom raznoličnosti stanovništva i sastavom osječkog općinstva.

Dr. Nikola Andrić

Vatreniji Hrvati zadovoljili bi se spontanom preinakom, bez temeljite i unutarnje i sistematično provedene te na stalnoj osnovi zamišljene i solidne organizacije, u umjetničkom i kulturnom gledištu. Zadovoljili bi se vanjskim oličenjem kazališnog pitanja sa crveno-bi-

jelo-modrim firnisom, pa makar i ne bila kvaliteta podesna, da privuče ne samo naše elemente, nego da osvoji i one sugradjane, kojima su naše težnje i naši kulturni zahtjevi nepoznati, koji ili indiferentno ili izrazito, protivničko stanovništvo zauzimaju. Najveća pako većina odobriti će sve dosele potaknute predloge i kombinacije sa putujućim kazalištem, gostovanjima, stagionama i t. d. a l i h z a k o n k r e t n i r a d, za izravno sudjelovanje kod rješenja tog pitanja ne možeš dobiti.

Ne zaboravljamo, da su dosadanje prilike bile teže nego današnje. Za vremena pritiska i potištenosti bilo je neko militavilo u mnogočem pojmljivo, a na potporu odlučnih i važnih faktora nije se moglo računati, jer ako se oni i nebi prema duhu, koji je prije u opće vladao, stavili u oprek prema nastojanju u ovom predmetu, to bi sva-kako svojom rezerviranosti usporili to nastojanje i smetali uspjehu. Odvraćali bi svojim pasivitetom i one, koji bi eventualno bili voljni uložiti svoje sile, zastrašiv ujedno sve *o b z i r n e*, kojima su stanovite volje i želje odozgo, regulatori za njihovo držanje i rad, a često dapače i za osjećaje.

Danas možemo se pouzdano nadati, da će zastupnici, sabor, vlada i županija, grad i općinstvo, jednakom pripravnosću doći u susret takovoj akciji, koja je u stanju mogući i valjani način i plan predložiti, po kojem bi se osječko kazalište kao važna, ne samo za grad Osijek nego i za cijelu Slavoniju, kulturna institucija imala izgraditi.

Periodične subvencije putujućim društvima, nedavno potaknuti, interes za omogućenje gostovanja novosadske družine buduće zime, gostovanja zagrebačkog kazališta, sve su nedostatni pokusi i surrogati, koji stvar rješavaju eventualno za jednu sezonu i odgadjaju ozbiljni pristup konačnom i posvemašnjem rješenju.

Kombinacija, da se za provinciju, uključivo sa Osijekom, kreira dobro putujuće društvo, stvorena je u Zagrebu bez dovoljnog utjecaja sa strane Osijeka, te dokazuje po svojem naumu ne samo nepoznavanje grada Osijeka, nego odaje mnogo tjesnogrudja, pošto je posve eliminirana ideja, koja se po razvoju grada Osijeka, po razvoju zemlje i kulture, tako rekuć sama stavila na dnevni red!

Osijek, po svojoj veličini i položaju, po ulozi i po važnosti, mora prije ili kašnje dobiti drugo zemaljsko kazalište. U manjem i skromnijem objamu, naravski, nego što je zagrebačko, ali kao potpun zemaljski zavod, pod kontrolom zem. vlade. Vrhovno ravnateljstvo moglo bi se podijeliti ravnateljstvu zagrebačkog kazališta, a gramaturg, nuždan radi direktive i nivoa repertoara te čistoće jezika i izgovora, mogao bi se pridjeliti iz profesorskog zbora naših srednjih zavoda.

Moguće je, dapače sigurno je, da će se mnogo m o v a j predlog pričiniti suviše smion, neizvediv i predaleko sežan, a mnogi će se pobojati i za slučaj izvedivosti, za konačni uspjeh.

Ako se uzme u obzir, da su iza nas deceniji, u kojima je naša sveukupna narodna kultura, samosvjest i pouzdanje u našu snagu i

i vrijednost bila ugnjetavana, da je ta naša snaga na mnogoj liniji skršena i da smo mlijatovo i apatično ustupali teren svakoj najezdi, tad je ta bojazan i opravdana.

Nu ništa manje valja nam pregnuti, da sa budućnosti prošlosti ispravimo.

Prepostavljamo, da se je uz promjenu duha u opće, postepeno promjenio i lokalni duh u Osijeku. Prepostavljamo, da su naše srednje škole i zavodi, koje su polazile mlađe generacije, usadili našoj mladeži pojam hrvatsva i ljubav za naš jezik. Nedvojbeno je, da će, što dalje, to u jačoj potenciji taj duh u Osijeku prevladavati, pak je upravo izvan sumnje, da će jednom započeto sve to više rasti i uspijevati.

Razloživ ovime prirodnost ovog zahtjeva, kojeg je novo doba stavilo, a nova situacija pospješila, i usvojiv u principu, preustroj-

Josipa Glembay

stvo našeg gradskog kazališta u narodno, pokazat će nam sve kod pobližeg razmatranja, da realiziranje ove ideje, ako i nije lagano i jednostavno, ipak nije nemoguće.

Svladati nam je ne samo materijalne zaprijeke, nego se sa jednim rešpektom moramo i umjetničke strane latiti, a to iziskuje osobito pomni i obzirni rad, jer se tu vrlo lako zabrazdi u krvu kolotećinu.

Kazalište, koje zadovoljava i dolići prosvjetljenem čovjeku savremenosti, koje nezaboravlja svog velikog kulturnog poziva, a ipak nije suhoporno, koje znade osvježiti, a da ne zapadne u barnoumčtinu, koje različitim zahtjevima udovoljava, a da ne izgubi na čelnim pravac, a koje bi uz to ipak umjelo održati ravnotežu izmedju umjetničke misije i kese, zahtjeva savjesno, vješto i spretno vodstvo.

Daljni članci razložiti će naše ideje u tom pogledu i raspraviti materijalnu stranu pitanja, a međutim molimo sve one, kojima je hrv. kazalište u Osijeku na srcu, i koji ovu ideju usvajaju, da nam svoje mnjenje, nazore, predloge i kriterija pripošalju. Rado ćemo primiti sve, što je kadro razvoju potaknute ideje doprinijeti, pak je sve strano učestvovanje i nužno i poželjno. -- R. B.«

U jednom od daljnih članaka napisao sam: „Naše kazalište u Osijeku morati će donekle zatomiti idealna, čisto umjetnička pregnuća i strogo odgojne ciljeve, prvo, da omogući proračun, koji će se pored isčekivanih mršavih subvencija morati u glavnom osloniti na prihode od predstava, a drugo, da prikupi što veći dio osječke publike. Najpodesniji most za premostiti jaz izmedju jednog djela osječkog općinstva i hrvatskog kazališta je dobra opereta, kojoj valja posvetiti osobitu pažnju. Opereta bi bila unosni a drama uzgojni faktor, te bi ona prva postepeno privukla sve nesklone i indiferentne slojeve, privadajući ih pomalo i hrvatskoj drami.“

Sreća je htjela da je baš te godine Dr. Nikola Andrić, mnogogodišnji dramaturg i kasniji intendant zagrebačkog hrv. zemalj. kazališta i saradnik neprežaljenog Stjepana Miletića, radi nekih nesuglasica napustio položaj dramaturga i nakon toga, da se posveti kojoj drugoj kulturnoj zadaći.

Upozoren sa strane svoga prijatelja osječkog odvjetnika Dr. Saše Isakovića, na namjere Osijeka i čitajući članke o našoj osnovi u osječkim i u zagrebačkim novinama, on se je za stvar zagrijao i neobičnim zanosom ju podupro.

On je isprva zagovarao, da se zavede samo drama, bez operete, pa je u tome pravcu i pisao, nu naši razlozi i naši odgovori u javnosti osvjeđočili su ga o ispravnosti našega gledišta, kojega je, zatomljujući svoje literarno umjetničke pretenzije, uvidjavno i sam prihvatio.

Isprva naš savjetnik, prihvatio je našu ponudu, da bude prvim upraviteljem novog osječkog kazališta, pa se je, nakon što je stupio s nama u Osijeku i u lični kontakt, i dobio dobre impresije, latio ovog mučnoga posla sa neprispoljivim i upravo mlađenackim žarom.

Ono, što sam o osobi budućeg upravitelja bio napisao, a to je:

Nikola Faller

„Nužno je, da se nadje energičan i spreman čovjek, koji imade ljubavi za dramatsku umjetnost, koji je upućen u dramatsku literaturu i u dramaturgiju, kazališni stručnjak, a uz to čovjek svjetske naobrazbe i velike inicijative, pa da mu se predava provedba organizacije“... nadjeno je bilo u Dr. Andriću. On je u stvar uložio mnogo truda, mnogo znanja, zanosa i ustrajnosti.

U listovima i osječkim i zagrebačkim pisao sam međutim članak za člankom, a već u 14. br. „Novoga doba“ uvrstio sam ovu vijest:

Stalno hrvatsko kazalište u Osijeku.

Po nami potaknuta ideja, da se u Osijeku stvori stalno zemaljsko kazalište, nailazi u gradjanstvu na sveopće odobravanje.

Kliko saznajemo, zanimanje je za stvar vrlo živahno, te bi bilo uputno i u interesu dalnjeg razvoja ovog pitanja, da se saslušaju pojedina mnenja, nazori i primjetbe.

Držimo nužnim — a i općenito se odobrava — da se sazove skupština svih prijatelja ovog pokreta, kojom prilikom se može raspresti cijela osnova u potankosti.

Narodni zastupnik g. dr. Pinterović podupire svojski ovu ideju, pak smo uvjereni, da će umjeti sabor i vladu uvjeriti o prijekojo potrebi temeljite reorganizacije osječkog kazališta prema našoj zamisli, a i da će znati izvojštiti onaj prinos, koji bi imala zemlja doprinjeti.

Ne manje pouzdanja imademo i u ostale faktore, sa kojima smo računali, tako, da je opravdane nade, da će ovo pitanje doskora preći u konkretniji štadij.♦

Taj zbor održan je i već tri sedmice iza toga, u maju, 1907. bilo je osnovano „Hrvatsko kazališno društvo“.

Dr. Najman proučio je i popuni po meni sastavljena pravila, a narodni zastupnik Dr. Pinterović isposlovao je brzo odobrenje sa strane vlade.

Počeli smo da punom parom vrbujemo zakladnike, ute-meljitelje i redovne članove, a pored toga kupila su se sredstva za prve, početne izdatke i za nabavu biblioteke, garderobe itd. Sa najizdašnjom saradjnjom Dr. Andrića u Zagrebu bombardovali smo malo ne svaka dva tri dana tadanju vladu bana Rakodczay-a za subvenciju, na koju su pored nas računali i Varaždinci i putujuće kazališne družine.

U samom odboru neumorno su radili Dr. Kaiser, Dr. Aleksander, Dr. Isaković, Dr. Hengl, inženjer Šaj i blagajnik Kolar.

Izim službenih sjednica u maloj bi se komori moje knjižare svi sastajali i to dnevno poviše puta. Egzekutiva odbora, koja je stajala u vezi sa Dr. Andrićem, koji je sa predradnjama počeo već u Zagrebu, bila je tako rekuć permanentno u poslu, jer su iskršavala neprestano nova pitanja i izbijale nove po-teškoće, koje je trebalo svladavati.

Jedna od najtežih je bilo finansiranje, pa smo se u ovim počecima morali zadužiti do iznosa od 20—30.000 kruna, šta je onda, u zlatu, mnogo značilo, po gotovo, kada se uzme u obzir, da je čitavi pothvat krio u sebi i vrlo velik riziko.

Brzinu realizovanja, i kod nas a po gotovo u Osijeku, neobični tempo oko stvaranja materijalne baze za hrvatsko

Mihajlo Marković

kazalište, nadmašio je Dr. Andrić brzinom sastava prve umjetničke družine, prvog fundusa i prvog repertoara.

Prije dolaska u Osijek, a po gotovo iza njegovog prvog posjeta on je za našu stvar umio da zagrije tadanjeg vladinog savjetnika g. Nikodema Jakšića, koji ga je usprkos svoje stegnute kompetencije kod „visokoiste“ najizdašnije podupirao.

Kano što smo mi u Osijeku imali vjere u njegove osobite stručnjačke sposobnosti i njegovu ambiciju, tako je imao i on vjere u naše oduševljenje za stvar, koje smo se latili.

Dne 15. juna 1907. piše mi medju ostalim: „... Gosp. Bačiću, Vi ste na mene učinili od prvog trenutka neobično prijatan dojam, tako da sam ostavio Osijek s uvjerenjem: ako se nagju samo tri do četiri čovjeka medju vama, koji bi s tolikom solidnošću i obzirom radili o osnivanju hrvatskog kazališta u Osijeku, da je stvar već dobivena.“

Ova prognoza Dr. Andrića ostvarila se je! Ti ljudi doista su se našli! Dr. Ante Pinterović, Dr. Makso Kaiser, inžinjer Dragutin Šaj, Dr. Aleksander i Hugo Kolar, i stvar je pošla svojim putem. Kazalište je osnovano, ono se je održalo u teškim ratnim godinama, preživjelo sve peripetije izaratnog vremena i danas eto slavi dvadeset godišnjicu svoga postanka.

Dne 25. juna pisao mi je Dr. Andrić: „da je u Zagrebu veći interes za osječko kazalište nego za zagrebačko. Početak dakle, da nemože biti bolji.“

On je u Zagrebu burgijao vladu „kroz Jakšića“, tako i tadanjeg intendanta Fijana, izvojšio nalog vlade, da nam zagrebačko kazalište daje prepise, muzički materijal itd. . . . „Dokazao sam vradi — piše mi — da je naša institucija i u kulturnom i u političkom pogledu važnija od zagrebačke. Dakako, to sam mogao dokazati našem istomišljeniku Jakšiću, a da li bi dokazao i Magjaronu Rakodzayu, to je drugo pitanje. — Naša sreća je, da je jučer Jakšić bio — ban!“

Dok se je u Osijeku pravilo raspoloženje za našu prvu sezonu, Dr. je Andrić otišao u Beč i Prag, gdje su mu dobro došle njegove veze sa intendantom Narodnog Divadla g. Šubertom i drainaturgom g. Kvapilom, koji mu doduše nisu prepustili ni jedne svoje sile, ali su mu išli na ruku informacijama o onima, koje su se nudile i koje su za nas dolazile u obzir.

Iz Zagreba, Beograda, Ljubljane i Novog Sada prikupio je glumce i popunio ih sa raštrkanim članovima putujućih družina. Što je manjkalo, privukao je iz Češke, a u zboru bilo je i par Poljaka.

Čuvam pisma Dr. Andrića iz onoga vremena u kojima ima uz mnogo zdravog humora i samopouzdanja i opisa upravo zdvojnih situacija.

Radi gostovanja Novosadjana, koje se nije moglo zbog njihova radnog programa one sezone ni odgoditi ni skratiti, naše je novo kazalište moralo da otpočne sa radom u Varaždinu.

Stevo Kovjanić

Iz Varaždina putovalo se je u Karlovac a tek onda u Osijek. Dne 8. decembra kazalište je u Osijeku otvoreno sa „Slava njima“ od Ogrizovića, a nakon toga sa nekoliko scena iz „Prodane nevjeste“. Potpuna opera nije se mogla dati, jer je primadona Jindrova bez otkaza ostavila kazalište, jer je na tegotnom putu u decembru, pored više ostalih članova i basista Vlček tako obolio, da nije mogao ni nastupiti ni pjevati.

Neprijatelji „Hrvatskog kazališta“ triumfirali su; položaj svih nas suradnika — supatnika bio je doista težak, nu-

usprkos svih nedaća, nije nas ostavljala vjera u stvorenu instituciju.

U toj našoj vjeri održala nas je i mala šaka naših ljudi, koji su sa mnogo ljubavi, razumjevarja i strpljivosti motrili i podupirali mučnu uspostavu novog zavoda.

Veći dio publike oteščavao je međutim položaj odbora i uprave prevelikim pretenzijama i neimajući obzira na razne početne neprilike, bolesti i nedostatke.

Možda će oni danas, nakon dvadeset godina, uvidjeti, koliku su nepravdu učinili trudbenicima onih dana, koji su silnim naporom i samozatajom te sudbonosne prve sezone osvajali osječku pozornicu, za naš jezik, za jezik roda našega!

Dramske su predstave već te prve sezone nadmašile kvalitet nekojih njemačkih dramskih sezona direktora Mirlada i Spillerna.

Sa neprispodobivom marljivošću drama je iznijela u prva dva mjeseca malo ne čitavi repertoar.

Upravnik Dr. Andrić, redatelj Hadži-Dinić, glumci: Mihajlo Milovanović, Tošo Stojković, Josip Papić, Aleksandar Gavrilović, Josip Pavić, Pero Jovanović i ostali, te glumice: Dinić, Stipanović, Terš, Stokić, Rucović, Martinek, Sotirović, i Makušinska, iznijeli su u četiri mjeseca 48 dramskih noviteta i ako je veći dio njih morao sudjelovati i u operetnim predstavama. Sve se je moralo novo učiti i to na tri strane, u Varaždinu, u Karlovcu i onda u Osijeku, gdje je u listopadu i studenomu glumila družina novosadskog srpskog pozorišta, koja je Hrvatima Osijeka do onda bratski nadoknadjavala ono, što su im tudiinci uskraćivali.

U polovici prve osječke sezone povjерeno je vodjenje muzičkih predstava g. Žarku Saviću, koji je imao da odtereti Dr. Andrića. Kako je međutim došlo do nekih nesuglasica, Dr. Andrić, obaviv pionirski posao i doista golemi zadatak uspostave jednog punovrijednog i novog kazališta, ostavio je Osijek i prihvatio se druge kulturne grane, koju jednakom ustrajnosti vodi već dvadeset godina. Danas nema u našoj zemlji kulturnijeg čovjeka, koji nezna za Andrićevu „Zabavnu biblioteku“, u kojoj je izašlo preko četiri stotine djela internacionalne književne vrijednosti, iz pera od preko tri stotine svjetskih autora.

Gjuro Prejac

Da je konac te prve sezone vrlo dobro svršio, glavna je zasluga predradnje u Varaždinu i Karlovcu. Kazališna pisarna raspolagala je zamjernom zalihom gotovih djela, prevoda, prepisa, a s brda i dola skupljeni glumci su u ono kratko vrijeme tako zvane Andrićeve ere, dobili tako dobar i jak temelj, da se je osječka glumačka družina nakon malo mjeseci potpuno medjusobno upoznala i uigrala, što je nastavak rada i proširivanje repertoara vrlo olakšalo.

Upravu preuzeo je u pola sezone g. Žarko Savić, kojega je odbor doveo iz Berlina. Kao dramaturg bio mu je dodijeljen hrvatski književnik g. Srgjan Tucić, koji je bio više godina intendant bugarskog narodnog pozorišta u Sofiji.

U toj sezoni nije on dospio da istakne svoje znanje i svoj ukus u pogledu repertoara, niti svoje shvaćanje odnosno režije i iznošenja gluma na pozornicu, nego je to učinio u narednoj sezoni i ako je pod erom Savić drama bila osjetljivo zapostavljana.

Četrdeset i osam dramskih i dvanaest operno-operetnih predstava u 6 – 7 mjeseci ogroman je rad, koji su članovi ove uzorno požrtvovne prve družine samo uz napor svih sila i najvećom požrtvovnošću savladali. Osobito istaknuti valja i g. Vojteha Horaka, prvog osječkog kapelnika, koji je, prem boležljiv, sav ogromni napor uvježbavanja glazbenih predstava svladao i podnio.

Bila je to godina stvaranja repertoara, borba za dokaz, da se hrvatsko kazalište u Osijeku može uzdržati i da je u stanju pružiti raznolik, biran i mnogobrojan repertoar. Bila je to „Feuerprobe“ u pravom smislu riječi, te će ova godina teškog ali oduševljenog rada ostati nezaboravna upravi, odboru i glumcima, koji su, osjećajući i znajući da se radi ili o pobjedi ili o padu, koji bi sve nade na dostoјnu i stalnu egzistenciju za dugo vremena pokopao — uložili u golem zadatak ove godine sve svoje umijeće i snagu. Mora se uvažiti i to, da nabava prevoda, prepisa te muzikalnog materijala, iziskuje kod hrvatskog kazališta, gdje se radi skoro isključivo s rukopisima, trostruki posao, napor i trošak, naspram kazalištima onih kultura i jezika, kojima stoji na raspolaganje uz najjeftiniju odštetu sve, što u obzir dolazi, odštampano i gotovo spremljeno za pozornicu.

Nakon sretno prebrodijene prve godine, koja je unatoč velikih investicija, pošto se je moralo nabavljati arhiv, dekoracije, kostime, mobiljar i jednom riječju sve što je bilo potrebno za iznijeti ovih šesdeset raznih predstava sa sveukupno 193 čina i scena, svršila bez velikog deficit-a, uz najskromnije subvencije, pošlo se je sa neoslabljenim samopouzdanjem i — novim nadama u susret drugoj sezoni.

*

Andrija Milčinović

Iza prve godine opstanka.

Iza prve sezone u kojoj su najjače predstave bile: „Nada“ od Heyermansa „Lokalna željeznica“ od Thome, „Mrlja koja čisti“ od Echegaraya, „Sabasti“ od Ibsena, „Crveni talar“ od Brieuxa, „Zemlja“ od Schönherra i „Suza“ od Petrovića, a od

glazbenih „Prodana nevјesta“ „Cavalleria rusticana“ „Oružar“ i „Zrinjski“ sljedila je sezona Savić-Tucić uz kapelnika Andreja Mitrovića.

Operni i operetni repertoar potisnuo je dramu u pogledu brojnosti predstava, nu zato je kvalitativno drama mogla da iskaže jak uspjeh. Te sezone je osobito pomno – iznešeno „Zlatno runo“ od Przibiszewskog, „Ruška“ od Petrovića, „Nadnuzivota“ od Gorkija, „Ljubakanje“ od Schnitzlera, „Burá“ od Tucića, „Škrtač“ od Moliera pored mnogih uspjelih veselih igara, većinom francuskih autora. Izim u Varaždinu gostovalo je kazalište još i u Dubrovniku, na Sušaku i u Karlovcu.

Treću sezonom vodio je Srgjan Tucić. On nije podnio zdravstveno napore, pa je pod konac iste morao mjesto da napusti. Sa g. Savićem došlo je do diferencija radi načina vodjenja vanjskih gostovanja. Ta sezona je bila u znaku drame.

Osobito uspjele bile su predstave „Dubravka“ od Gundulića, „Moral gdje Dulske“ od Zapoljske, „Ukroćena goropad“ od Shakespeare-a, „Hasanaginica“ od Ogrizovića, „Borba leptira“ od Sudermann-a, „Ignis sana t“ od Andrejeva, „Rosa Berndt“ od Hauptmanna „Gjavó“ od Molnara itd.

Srgjana Tucića podupirali su u režiji gg. Grünhut, Milovanović i Gavrilović.

Glazbene predstave bile su u rukama požrtvovnih dirigenata gg. Andreja Mitrovića i Jana Janote, koji su iznijeli vrlo dobro operete: „Carićine Amazonke“, „La Mascotte“, „Barun Trenk“, „Madam Trubadur“, „Lutka“ i „Dolar princeza“ te „Jesenje vježbe“, „Ples u operi“ i „Mikado“ uz još nekoje.

Gostovalo se je na Sušaku, u Opatiji, Varaždinu.

*

Četvrta sezona bila je takozvana „Fallerova sezona“. Odboru je bilo uspjelo, da poznatog našeg glazbenika i stručnjaka Nikolu Faller-a sklone da preuzme upravu osječkog kazališta.

Na tome položaju on je razvio osobitu djelatnost.

Opereta imala je u pravom smislu riječi svoj svjetli period. Iznešena je: „Ljepa Jelena“, „Grof Luksen-

burg", „Ciganska ljubav", „Raspitana žena", „Muzikaševa kći", „Barun Trenk", „Jesenje vježbe", „Kneginjica", „La Mascotte", „Lijepa Rizeta", „Ciganski barun" itd.

Orkestar bio je izvrstan, pa je upravo briljirao, a solisti natjecali su se o uspjeh.

Dirigovanje Fallera i danas se u Osijeku spominje, a osječka je opereta one godine slavila osobito slavlje u svim mjestima gostovanja, koja su se obavila u Zagrebu, Opatiji, Varaždinu i Beogradu.

Kao osobito uspijele dramske predstave treba spomenuti „Duše" od Petrovića, „Israel" od Bernsteina, „Nora" od

Pavel Golia

Ibsena, „Svadba za revolucije“ od Mihaelisa. „Mala čokola darica“ od Gavaulta, „Bezdušna šala“ od Sem Benelli-a, „Tajfun“ od Lengyela itd.

Iza Fallera redale su se do prevrata još uprave Mihajla Markovića i Leona Dragutinovića. Ako se uzme u obzir da su one pale već u ratno vrijeme, gdje je uprava kazalištem bila silno oteščana, onda se i jednom i drugom imade mnogo zahvaliti što su instituciju osječkog hrvatskog kazališta znali održati i dalje učvrstiti.

Mihajlo Marković bio je osobito spretan u upriličivanju naročitih predstava i u aranžmanima gostovanja, dočim je g. Leo Dragutinović znao da kazalištu dade zapadnjačku firmu i da sa najskromnijim sredstvima izadje razmjerno dosta impozantno.

Za vrijeme uprave g. Markovića operom je i operetom upravljaо g. Andro Mitrović, koji se istakao kao dobar i vrlo ukusan dirigent, dočim je g. Dragutinović na osječko kazalište doveo g. Mirku Polića, koji je naročito operu na osječkom kazalištu digao na vrlo visoki nivo.

Njegov rad tekom posljednjih godina rata i iza prevrata bio je osobito požrtvovan.

On je podržavao najbolji osječki orkestar i priredjivanjem simfoničkih koncerta znatno pridigao glazbeni ukus osječke publike u kojoj je ostao u trajnoj uspomeni.

Prevrat donio je sobom nove zadaće. Već godinu dana prije toga služila je mala moja sobica u knjižari u kojoj je inače egzekutiva kazališta malo ne u svako doba dana držala svoje sastanke i u kojoj se je vodio račun o svim kulturnim i umjetničkim priredbama u Osijeku, drugim ciljevima.

U onoj izbi sa strepnjom pratili smo svako napredovanje i nazadovanje ratnih linija na raznim bojištima, primali vijesti i poruke Jugoslovenskog odbora iz Londona i Pariza sve pored oštре sumnje i budnog motrenja sa strane vojničke i civilne policije. Nekoliko premetačina u knjižari ostalo je bez uspjeha, akoprem su jednom bili na centimetar blizu planu i geografskoj karti, onda buduće, a danas ostvarene nove države.

Za novu eru, koju je predvidivo imao prevrat da donese, činile su se priprave i nas u Osijeku nisu dogodjaji zatekli.

Za vrijeme zadnjih trzaja nekadanje monarhije slagalo se je u duhu, a onda par sedmica iza toga organizovano je Narodno vijeće za Osijek, koje je onih burnih i užurjanih dana imalo pune ruke posla. Bujica vojske prolazila je kroz Osijek, saobraćaj je željeznica zapinjao i stao. Velike vrijednote bile su u pogibelji, pa je trebalo, da se tim stva-

Lav Mirski

rima i zadacima posveti sva pažnja. Od onoga vremena dalje nisam više pratio rad kazališta, a skoro iza toga iselio sam iz Osijeka.

Pobilježio sam ovdje glavne podatke o Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku do prevrata, a iscrpivi prikaz možda ću jednom još i podrobnije opisati.

*

Glumačka družina.

Koliko li je snažnih talenata i savjesnih dobrih glumaca i glumica dijelovalo u ovo dvadesetak godina na pozornici osječkog kazališta! Teško je govoriti o pojedincu. Svi su oni i opet svaki na svoj način doprinosili da se je kazalište održalo. Nekoji od njih bili su upravo stupovi zavoda. Mnogi je dakako sa velikim naporom i samopregorom dao onaj plus koji je izravnao minuse slabijih i onih koji su se za ideju i za ciljeve kojima je osječka pozornica služila manje zagrijavali. Osječka pozornica dala je i drugim našim pozornicama čitavu seriju vrsnih i priznatih sila.

U ljepoj uspomeni ostalo je djelovanje nekojih danas odličnih sila na zagrebačkoj, beogradskoj i inima pozornicama. Tako naročito iz perioda prije prevrata Josip Papić, Josip Pavić, Mika Milovanović, Tošo Stojković, Dragoljub Gošić, Aleksandar Gavrilović, Hadži-Dinić, Ivo Badalić, Vitomir Bogić, Bonačić, Milivoj Barbarić, Hajdušković, Beck, Pera Jovanović i mnoge druge vrijedne sile. Od glumica osobito su se istakle gdje: Dinićka, Katica Rucović, Lujza Martinek, Mara Boršnikova, Taborska, Ružena Teršova, Hela Mitrović, Žanka Stokić, Zlata Lijanka, Grgesina, Vilharčva, Vuksan Barlović, Dragutinovićka itd.

Od pjevača spominjemo samo: Savića, Zacha, Kondratkia, Bukovskoga, Fejfara, Ašenbrenera, Lubinę, Jastrzebkoga, Skrivanića, Primožića, Mitrovića, Patieru, Ertla, Križaja, Hankina, Bukšeka, Majhenića, Trbušovića, a od pjevačica gdje: Cijuk-Savić, Lenska, Ašenbrener, Hrvojić, Lovczinsku, Grossovu, Anhalt, Korošec, Fröbe, Trautner, Halasz, Sestrić, Mila Popović, Greta Kraus, Marijana Engl, Dita Kovač itd.

Kod drame istakli su se pored već spomenutih upravnika u vremenu do prevrata poglavito kano redatelji još i Dinić, Grünhut, Budimirović, Bogić, Nadvornik i Beck.

Dinić bio je redatelj stare škole, Grünhut se je zagrijavao za socijalnu dramu i verizam, Bogić za klasični repertoar i teže drame, Beck za internacionalni repertoar, kojeg je sa najprimitivnijim sredstvima u duhu novog svačanja režije efektno i artistički inscenirao. Nadvornik je bio savjestan redatelj njemačke škole egzaktnosti, koja je za prilike osječke nepodesna i spora.

Za sezone 1915./16. pridijeljen je sa strane vlade kazalištu hrvatski pisac i profesor g. J o z a I v a k ić u svojstvu dramaturga i učitelja jezika. Njega je međutim velika ambicija brzo dovela i do režiranja, naročito naših domaćih drama, pa je tako uporedo i uspješno djelovao u svim trim pozivima. On je bio zapravo nacionalna straža osječke pozornice, koja u raznim svojim sezonomama rado i pretjerano naginjala internacionalizmu sa kojim se je nastojalo pogodovati tudijskim elementima i zadovoljavati njihovu neizrazitost i njihov ana.

Joza Ivakić

cijonalizam. Profesor Ivakić sve je vrijeme teško snosio kulтивiranje i presizanje operete tražeći umjetničko djelovanje koje odgovara zahtjevima i prirodi naše rase, pa se je znao počesto isprsiti kao branitelj u prvom redu naše domaće, a u drugom literarne dramatske umjetnosti. Ta njegova tendencija nije bila svaćena ni sa strane odbora ni sa strane glumaca, a po gotovo nije publika zapazila te glavne crte njegovog rada, kojega će se moći možda tek sada, u distanci,

dostojno ocjeniti. — Ja sam ga nejednom u pisarni moje knjižare gledе toga tješio i primirivao, kako sam znao, saglasujući se u duši sa njegovim nazorima, a zagovarajući za volju stvari kompromis, koji je zaista bio najbolji izlaz iz položaja u kojem se je pitanje opstanka i održanje hrvatskog kazališta u Osijeku nalazilo.

Osobiti pomen ide g. Dragutina Vukovića, koji je od druge sezone na osječkom kazalištu. On je iznio veći dio čitavog opernog i operetnog repertoara kojeg je većinom i sam režirao, igrajući uz to skoro u svakome komične ili druge njemu podesne uloge. On je bio duša i stožer osječke vedre umjetnosti, koju je znao da sa osobitom spretnosti iznese u dostoјnoj kvaliteti i inscenaciji. Njegova vrijednost podigla se je osobito za vrijeme iza Fallerove ere od kojega je mnogo naučio. Uz univerzalnog i omiljelog komičara i prikazivača karaktera Tošicu Stojkovića, koji je u pogledu savjesnosti i mnogostranosti upravo hors concurs, on je valja najčešće nastupao i stekao osobitu popularnost i u Osijeku i u svim mjestima u kojima je osječko kazalište gostovalo.

Hrvatsko Kazališno društvo

osnovano je u maju 1907. Prvi predsjednik bio je gosp. Dr. Franjo Gottschalk, koji se je za rad i ciljeve kazališta svom energijom zauzeo. Za njegovog predsjedništva kazalište je osnovano pa je društvo njegovu ostavku bolno osjetilo.

Iza njega preuzeo je predsjedništvo podžupan g. Stjepan Kenfelj. Sjednice obdržavale su se u županijskoj dvorani gdje su se obavljali i razni pismeni poslovi društva. Njega je naslijedio veliki župan Frano Kukuljević-Sakcinski sve do svojeg odlaska iz Osijeka.

Iza toga stabilizovalo se je predsjedništvo kroz dugi niz godina u osobi velikog župana Ivana baruna Adamovića, koji se je za interes kazališta najizdašnije i svakom prilikom zauzimao.

Podpredsjednikom društva bio je od početka pa sve do smrti pokojni Dr. Vladimir Kovačević, a iza njega podžupan g. Mijo Labaš, koji je u svakom pravcu olakšavao egzistenciju zavoda. Pročelnici umjetničkog i upravnog odjeljenja bili smo na izmjenu Dr. Kaiser i ja, kojega je kasnije zamjenio Dr. Josip Horn. U egzekutivi bili su još gg. Dr. Viktor Alek-

sander, inžinir Dragutin Šaj, Dr. Božidar Kocian, inžinir Ko-
sta Čutuković i dr. Milan Čačinović koji je osobitu pažnju
posvećivao glazbenim predstavama, repertoarima i orkestru.
Prvi i najzaslužniji blagajnik društva bio je g. Hugo Kolar,
kojega je naslijedio inžinir Šaj.

Ovom prilikom treba istaknuti da je svaki od ove go-
spode svim sredstvima i sposobnostima pridonosio uspjehu

Radoslav M. Vesnić

stvari. Bilo je u tome poslu mnogo briga i mnogo uzrujava nja. Najmirniji i uvijek pun pouzdanja i strpljivosti bio je Dr. Kaiser, kojega je od četvrte sezone zamjenio Dr. Horn na čijim je ledjima neko vrijeme ležao glavni teret, kojega je tvorila briga oko zavoda. Za osnivanje, a onda kasnije u raznim naročitim zadacima osobito su zaslužni bili još i gg. Dr. Dušan Vranešević, Dr. A Muža, Dr. Isaković, Rudolf Knežević, graditelj Vladimir Malin, arhitekt Viktor Aksmanović, inžinir M. Petrović, Dr. Jovan Božić, Dr. Vjekoslav Hengl, Oskar Weissmayer, Ivan Hanuš, Dr. Rikard Kraus, Vojislav Stanković, O. Friml Antunović itd.

Sa savjetima, naročito u pitanju repertoara poduprli su rad kazališta gg. Ivan Krnic i profesor Tomljenović.

U štampi i ocjenama rada i izvedbe išli su kazalištu na ruku gg. Ivan Švrljuga, R. F. Magjer, B. Šram, Lj. Dlustuš, O. Kraus, L. Selinger, R. Hafner, a napose redaktori „Juga“ I. Malinar, te Dr. Ante Šumanović, koji su mladenačkim zanosom od Vojnovićeve proslave pa do burnih dana prije i za prevrata pozornicu kazališta upotrebili za davanje prvih i snažnih alarm-a, koji su navještavali novi duh i novu slobodu!

Kao recenzentice spomenuti je još i gospodje Jelicu Belović-Bernardzikovsku i Josipu Glembaj, koja je u svakoj zgodbi nastojaťa da zavodu koristi i koja je budno i skljono pratila razvoj zavoda od prvih početaka pa sve do danas.

Možda imade još trudbenika koji su za održanje i napredak kazališta doprinjeli, nu zapisci su iz onoga vremena manjkavi, a sjećanje je nakon toliko godina izbljedilo, što će svako — nadam se — uvažiti, a da toga ne zamjeri.

Kazališna zgrada.

Staro osječko kazalište koje je sagradio privatnik u godini 1860. i koje je grad iznajmljivao, da ga onda uz subvenciju daje u zakup raznim kazališnim direktorima i poduzetnicima, bilo je trošno i tjesno, a pored toga opasno za zdrav lje glumaca i publike, bilo je ujedno i velika zapriječka pravilnom i boljem razvitku kazališne umjetnosti.

Već od prvih početaka rada i brige oko uspostave, organizacije i održanja samoga zavoda, radio sam uporedo i na tome da dodje do nove kazališne zgrade.

Još u godini 1909. izdao sam posebnu knjižicu pod naslovom „Projekt novog kazališta u Osijeku“ i to u dva izdania: hrvatski i njemački radi uplivnih osječkih gradjana koji nisu znali hrvatski. Uvod te knjižice glasio je:

„K a z a l i š t e. Savremeni čovjek, tlačen materijalizmom suštog života, nastoji stvoriti si što dostojniji i ljepši opstanak. Čim je borba za opstanak teža i intenzivnija, time je jača težnja za idealnijim bivstvovanjem, za oplemenjivanjem života i životnih prilika. To je neke ruke naravno paralizo-

Radoslav Baćić

vanje krute prirode sa umjetničkim stvaranjem. — Sa umjetnostima k' životu, sa njome se valja pridignuti iz svagdašnjosti.

Najspособnija i masi najpristupačnija grana umjetnosti jest kazalište, koje je već od najdavnijih vremena i u svim dalnjim epohama razvoja ljudske kulture, kao kulturni faktor priznato i kultivirano.

Kolijevka hrvatske drame je drevni Dubrovnik; u periodi hrvatskog preporoda uskrisio je neumrli Dimitrije Demeter hrvatsku dramatsku umjetnost, koja je nakon odulje

stagnacije našla svojega modernoga reformatora u Dr. Stjepanu Miletiću, koji je jednom od važnih zadaća označio i ustrojenje hrv. kazališta u Osijeku, da uz zagrebačko narodno zemaljsko kazalište vrši kulturnu zadaću u Slavoniji i provincijalnim gradovima.

On je dramatskoj umjetnosti izvojšto dostoјno mjesto, znao je za upliv, kojeg je kadra u narodu vršiti i nastojao da joj utre put k boljoj budućnosti, da joj proširi područje.

U Evropi je dramatska umjetnost pravo ogledalo kulture i umjetničkih impulza pojedinih naroda, a upravo rapidni razvoj te grane dokazuje, kako je svuda šire općinstvo privrilo dramu odnosno kazalište u opće.

Po gotovo se je diglo uplivanje i uvažavanje kazališta posljednjih godina. Maleni gradovi dižu kazališta, a u velegradovima im se je broj u zadnje 3—4 godine skoro podvostručio.

I grad Osijek priznat je već od davno kao grad u kojem je smisao za kazalište i za kazališnu umjetnost vanredno razvijen.

Razvoju kazališne umjetnosti doprinijelo je mnogo i hrvat. kazališno društvo, ustrojeno pred dvije godine, koje je uz sudjelovanje i požrtvovnost svih slojeva našeg gradjanstva, bez razlike narodnosti i vjere, uzmoglo stvoriti stalno kazalište u Osijeku.

U osječkom se kazalištu goji i drama i opereta, a kako god su uspjevale šest-mjesečne sezone stalnog hrvatskog kazališta našla je i naknadna kratka njemačka stagiona ove godine velik i svestran odziv, što dokazuje, kako zauzetnost za kazalište dnevno raste i kako je kazalište gradu Osijeku ne luksus, nego upravo kulturna potreba.

Reforme koje će se kod kazališta ove godine provesti, zatim kreiranje stalnog kazališnog orkestra itd., dignut će još više zanimanje, a pomni sastavak repertoara sa literarnog i odgojnog gledišta, usavršivat će se svake godine tako, da će se osječko kazalište razviti u uvaženja dostojni hram umjetnosti.

Kako je danas kazališno pitanje u Osijeku aktuelno, a gradsko zastupstvo imade u jednoj od prvih sjednica odlučiti gledi novog ugovora i trajanja istoga sa pojedincima starog kazališta, nužno je, da se pitanje kazališta raspravi i osvijetli.

Ovi izvodi, koji sami po sebi preporučuju bezovlačnu gradnju novog kazališta, poslužit će svakome, tko se za kazalište zanima, a po gotovo odlučujućim faktorima, kao putokaz.

Logika i ispravnost svih tih izvoda opravdavaju nadu, da će gradsko zastupstvo grada Osijeka gradnju i zaključiti.

U knjižici bili su članci dra Pinterovića, Stjepana Kenfelja, O. Weiszmayera, D. Laubnera i Viktora Aksmanovića, koji je uz proračun pridodao još i idealni projekt za novo kazalište koje bi bilo stajalo 400—500.000 Kruna. Ja sam vođeći obilnu korespondenciju sa nekim njemačkim gradovima

Dr. Franjo Gottschalk

koji su u ono vrijeme bili podigli nove kazališne zgrade iznio sve podatke o gradnji, dokazao sam mogućnost finansiranja i način kako da se namaknu troškovi. Člancima pridodao sam još i slike novih za onda kazališta u Mindenu i u Ostravi i sve te izvode završio sljedećim:

Zaključak.

Iz predočenog se razabiru prednosti koje bi gradnjom kazališta proizašle ne samo za prilike dramatske umjetnosti, nego i za gospodarstvo grada. Dokazano je, da gradnja je-

dnog našoj potrebi i našim prilikama odgovarajućeg kazališta nije tako skupa kano što se to obično drži i da se može bez novog tereta za grad provesti, dočim se modus financiranja temelji takodjer trijezno na opravdanoj predpostavci zemaljskog doprinosa.

Tvrđnje su podkrijepljene sa stručnjачkim izjavama, koje podupiru i mnijenja pojedinaca. Što je glavno mogućnost je gradnje u okviru preliminiranih troškova dokazana najbolje sa već izvedenim kazalištem u Mindenu, kojega kraj jednaka dimenzija troškom nadmašujemo, a isto tako i onim u Ostravi, koje je za K 440.000' — upravo luksuriozno sagrađeno, jer na same kiparske, slikarske te tapetarske radnje odpada od te svote oko K 75.000' —

Da se bolje predoči i presudi kakova su kazališta, koja ovdje napose spominjemo, prilažemo ovoj brošuri osim idealnih škica za pojedine spratove budućeg kazališta i slike kazališta u Mindenu i u Ostravi. Mora se priznati da se obje zgrade dostoјno prezentiraju, a na Žitni trg bi svakako ova prva bolje pristajala.

U regulatornoj osnovi grada Osijeka rezervirao je gradski mјernički ured za kazalište gradilište na novom trgu, postrance od buduće vijećnice. Kad bi to mjesto došlo ozbiljno u pretres, onda bi možda bogatija fasada kazališta u Ostravi bolje odgovarala jer — ma da je ovo kazalište u Baroku izvedeno, od većeg je i monumentalnijeg utiska, te valjda sposobnije da se sa svakako snažnim sloganom nove vijećnice u sklad dovede. Eventualno bi se gradilište vijećnice i kazališta dalo i međusobno zamjeniti.

Kod pitanja mesta valja uzeti u obzir, da gradilište na Žitnom trgu ništa ne stoji, da je tlo i okoliše utvrđeno, te da je Žitni trg bliži i zgodniji za izgradjene dijelove grada, koji su glavniji kontingenti kazališnih posjetitelja, dočim je izgradnja novog gradskog rayona prema tvrdjavi ipak još u dosta dalekoj perspektivi.

Žitni trg može i dalje služiti svojoj današnjoj svrsi jer je tako velik, da prostor dostaje i za najjače sajmene dane. Dovoljno je da se dio od pročelja do Kolodvorske spretno parkira, dočim bi ostali i, kako se iz nacrta vidi, dovoljni prostor ostao za tržne svrhe sve dotle, dok daljni razvoj grada nebude zahtjevao drugi raspored.

Na temelju priloženog plana u kojem su oba gradilišta označena, moći će si svatko glede toga pitanja lakše pravi sud stvoriti.

Jednostavnost osječke kazališne zgrade zahtijeva ne samo princip štednje i ograničenost sredstava koja dolaze i mogu doći u obzir, nego i moderno svačanje, koje i u građevnoj umjetnosti provadja načelo istine.

Zdrava i praktična ozbiljnost i harmonija forme i organiznosti, sa glavnim obzirom na svrhu zgrade i eliminiranje svakog lažnog i pretjeranog nakita te svake talmi-fasade.

Dr. Viktor Aleksander

Kazalište neka se prilagodi okviru u kojeg će se postaviti, a unutrašnjost neka se približi jednostavnosti münhen-skog Schauspielhausa, naravno, bez da se izgubi savez između vanjštine i unutrašnjosti -- jednom riječi, nova kazališna zgrada neka odgovara općim našim prilikama.

Iz svega iznešenog proizlazi za slavno gradsko zastupstvo zadaća, da gradnju kazališta zaključi i da poduzme nužne korake kod visoke kr. zemaljska vlade glede zemaljskog doprinosa. Amortizacioni zajam imao bi se bez odgode realizovati, te gradnja tako upriličiti, da se se-

zona 1910/1911. može otvoriti u novom gradskom kazalištu."

Nu sve to ostalo je neuvaženo. Gradsko zastupstvo nije moglo da se odluči na tu investiciju, ma da smo iz Zagreba dobivali obećanja da će vlada doprinjeti onaj dio kojega smo kao njen prilog predviđeli.

Dne 8. kolovoza 1911. predali smo sa strane kazališnog društva ponovno predstavku gradskom zastupstvu koje u principu odluči da se pristupi ostvarenju te zamisli. Zaključeno je da se raspiše natječaj uslijed kojega je stiglo oko petnaest raznih ponuda. Odbor koji je imao prosuditi poslane nacrte sastojao se od gg. podžupana Labaša, inženjera Šaja i Čutukovića, arhitekta Bolla i Vancaša te profesora i arhitekta Dulfera iz Minhen, kao i moje malenkosti.

Ponude bile su amonimne, pa je odbor, u kojem su naravno stiucnjaci imali glavnu riječ, pronašao i prvom nagradom nagradio projekat njemačkog arhitekta Lupingera, sa drugom projekat Tvrđke Aksman-Malin-Rožić, sa trećom projekat pokojnog arhitekta Viktora Kovačića.

Na žalost se je stvar dalje zatezala. pa je istom godinu dana iza toga, dakle u godini 1913. povjeroeno da arhitekt Lupinger gradi detaljne nacrte, koji su kod gradskog poglavarstva u Osijeku pohranjeni.

U tome zatezanju došla je kobna godina 1914. u kojoj je iza sarajevskog atentata proglašena mobilizacija i u kojoj je otpočeo krvavi svjetski rat. I kao što je on pomrsio mnogome račune i pokopao mnoge planove i osnove pokopao je i osnovu gradnje kazališta. Da se je stvar sa malo više elana poprimila, Osijek bi imao za jeftine novce novu i modernu kazališnu zgradu! Ovako i danas i kazališni personal i publika stradava u zgradama koja nikako ne odovara svome pozivu.

Srećom je ovo zlo barem donekle popravio i ublažio g. Stevo Kovjanić koji je, zauzet za kazalište u Osijeku i doprinosajući mu znatne žrtve u raznim prilikama i oblicima, zgradu sa velikim troškom popravio, uveo električnu rasvjetu ugradio balkon i tako donekle barem omogućio daljnje igranje i egzistenciju zavoda.

Bilanca djelovanja kazališta.

Upitamo li se kakova je moralna bilanca stvorenog i kroz dva decenija održanog hrvatskog kazališta u Osijeku, u koji je kulturni pothvat uložen toliki mučni rad i napor, to se na njega može dati pozitivan odgovor.

Rezultat je uz sve nedostatke zavoda i usprkos težinom općih prilika prouzročenog i uvjetovanog zastoja u njegovom napredovanju ipak velik. Osječko je kazalište i njegovo dvadesetgodišnje djelovanje neosporivo jak stup u nedogotovljenoj gradjevini naše narodne kulture.

Dr. Dušan Vranešević

I to ne samo gledom na grad Osijek nego i gledom na njegov utjecaj u Slavoniji i njegov utjecaj na onaj veliki broj srednjoškolske mladeži, koja je u osječkom kazalištu primala prve i najjače djelujuće impresije koje dramatsko i glazbeno umjeće dati može.

U ovih dvadeset sezona odigrano je na daskama hrvatske pozornice u Osijeku daleko preko četiri tisuće predstava a oko hiljadu pet stotina na raznim drugim točkama našeg narodnog područja u kojima je kazalište gostovalo.

Nešto oko polovine od toga otpada na dramu, ostalo na glazbene predstave.

Na toj našoj trošnoj pozornici iznešena su djela malo ne svih jačih naših dramskih pisaca i djela od stotine inostranih autora, koja smo čuli u našem jeziku.

To nešto znači i ne može da ostane bez dobrih i blagotvornih posljedica po odgoju, civilizaciju i daljnji život stotine mlađih ljudi, od kojih su mnoge život i zvanje prikovali na tačke sa kojih se ne mogu maknuti i koji nisu kasnije imali prilike da slušaju živu riječ dramske literature ni da vide njezine prikaze ni interpretacije likova njenih autora. To isto vrijedi i za glazbu.

Osječko kazalište je u razmijerno kratkom vremenu svog opstanka iznjelo oko šezdeset opera i stotinu opereta podavajući svojim posjetnicima uz ozbiljnu i vedru glazbenu umjetnost.

Uza svu skučenost pozornice, sredstava i inih uvjeta, pretežni dio svih predstava bio je iznešen vrlo dobro. Mnoge od njih može se reći izvrsno, nekoje možda slabije, a sve od reda savjesno, sa ozbiljnim umjetničkim svaćanjem i predanosti. Kano što su Dr. Nikola Andrić, Srgjan, Tucić, profesor Jozef Ivakić itd. sve učinili na polju dramskog prikazivanja i iznošenja, učinili su na polju glazbenog Janota, Nikola Faller, Andro Mitrović, a po gotovo Mirko Polić.

Kazalište je odigralo važnu ulogu u budjenju narodne svijesti i jačanju našeg jezika u gradu, čuvalo je našu individualnost i hrvatski karakter grada za tjeskobnog vremena rata, kada je austrijsko — madžarski militarizam prigušivao svaki glasniji odjek nacionalnih osjećaja.

Ono je godinu dana prije prevrata sa Vojnovićevom proslavom dalo predobjavu dođućih dogadjaja, osokoljujući malodušne i potičući sve na ustrajnost do pobjede narodne misli i do iza prevrata provedenog ujedinjenja u novu proširenu državu, koja je usprkos svih od onda do danas počinjenih političkih, kulturnih i ekonomskih grješaka, danas jača, otpornija, sposobnija da suzbije neizginule pretenzije i nedvoumne namjere naših neprijatelja, od čije nam strane još i dalje prijete ozbiljne pogibelji.

Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku učinilo je dakle do sada golem rad kojega će nadamo se i dalje nastaviti jer se njegove dužnosti i pozivi nikada ne svršavaju. Sjećajući

se danas njegova dosadanje rada želim mu sa moje strane najiskrenije sreću i uspjeh i u budućem!

Kazalište, općinstvo i javnost.

Kako sam u početku ovoga prikaza spomenuo osječko građanstvo, osobito ono starijeg i tudjinskog mentaliteta, odgoja i duha, nije bilo ni malo oduševljeno, kad je iskrsla težnja da se osječka pozornica nacionalizira. Naprotiv ono je tu ideju i namjeru gledalo prekim okom, ali se je tješilo time da se to ne će ostvariti ili da će uskoro uginuti.

Dr. Josip Horn

Iz tih razloga davali su se i prilozi; god. 1907. onako preko volje.

Naši ljudi davali su ih rado, nu bogatiji građani, aristokracija i poduzeća dosta nevoljko i ako iz razloga oportuniteta nisu protiv toga našeg pokreta ništa činili. — Od novčanih zavoda koji su od reda rado podupirali zavod, najizdašnije je priskočila u pomoć Prva hrv. štedionica, kod koje smo imali tekući račun, a u mnogim periodama — dosta duga.

Kasnije, nakon druge i treće sezone, kad je stabilnost zavoda postala tako reći absolutna i kad smo izvadjanjem

dosta teških zadataka u drami, operi i opereti osvjedočili općinstvo da se tu ne radi o diletantским pokušajima nego o punovrijednoj inštituciji, publika je počela da sa kazalištem simpatizuje. Njemačku publiku zadovoljile su najviše bečke operete Lehara, Falla, Granichstättena, Straussa, Ziehrera itd., a Mađare smo udobrovoljili iznošenjem Molnara i Lendela te sa operetama Jesenje vježbe (Tatájaras) Mali grof (A kis grof) itd.

Svi su uvidili da nas ne vodi nacionalna nesnosljivost ni šovenstvo, nego viši ciljevi i prioritetno pravo našeg jezika na pozornici glavnog grada Slavonije.

Postepeno postalo je kazalište, kako su to i novine često iznosile, ljubimcem publike, a danas su se na hrvatski jezik i krvatske predstave posvema priučili svi pa i oni negdašnji najokorjeliji protivnici.

I ako posjeta nije uvijek bila prema željama kazališne uprave, publika je osječka „Hrvatskom narodnom kazalištu“ doprinjela mnogo žrtava, pa ju ide puna hvala što zavod dvadeset godina opstojii, a opstojat će njihovom dalnjom sklonosti i potporom još i dalje.

To isto može se reći i za sva mjesta gostovanja, koja su obavljena u Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Dubrovniku, Splitu, Sušaku, Opatiji, Varaždinu, Karlovcu, Vukovaru, Vinkovcima, Subotici, i u još nekojim drugim manjim mjestima, gdje su svuda osječko kazalište rado primili i podupirali.

Bilo je doduše katkada i dosta provincijalne indolencije i sićušnosti, nu to se u gradovima slabije domovinske snage nemože ni nesmije zamjeriti.

Jos nešto što bi rado istaknuo a to je plemenska harmonija u zavodu. Od prvoga dana nije se nikada pitalo tko je Srbin, Hrvat ili Slovenac. Odlučivao je talenat i sposobnost glumca i pjevača, a nikada ni vjera ni pleme. Svi su bili jednako cijenjeni i jednako prosudjivani. Nu ne samo da je takovo svačanje i duh vladao u odboru i kod uprava, nego među članovima. Nikada nije bilo između njih radi toga pitanja ni najmanje animoznosti, pa ni u početku rata kada je inače znalo doći do zastranjivanja i do nedostojnih intrig.

Na pozornici i u krugu glumačke družine vladala je uvijek puna harmonija, a članove su medju se vezale lične simpatije i glumački toplo temperamenti.

Zagreb, januara 1927.

Ing. Dragutin Šaj

Od 1918. god. do danas.

Piše: Tomislav Tanhofer.

Hrvatsko kazališno društvo u Osijeku isvršilo je svoju zadaču — da osnuje i održi Hrvatsko Narodno Kazalište — na najdostojniji način i postiglo vanredne rezultate svoga rada. Osječko Kazalište bilo je rasadište umjetničke kulture, narodne misli i narodnoga jezika ne samo u Osijeku, nego i u svim većim mjestima Slavonije, kao što je proteglo svoje djelovanje i na druge naše krajeve — napose Bosnu i Dalmaciju. Pod uticajem osječkog kazališta u Osijeku je bilo narodnoga života počelo življe kucati. Definitivno je spriječeno dolaženje njemačkih i madžarskih glumačkih trupa, sa osječke pozornice čula se samo hrvatska riječ, a sišavši sa pozornice ona je krčila sebi puteve i u ostali javni život, a nesumnjivo i u privatne domove. Godine 1918. rad osječkog kazališta poprimio je nacionalno-demonstrativni i revolucionarni karakter, kad je prigodom Vojnovićeve proslave (u februaru 1918.) postao središtem veličanstvenih nacionalnih manifestacija, koje su upriličili napredni osječki krugovi i svjesna omladina.

Već prije sezone 1917. | 18. vodio je profesor Joza Ivić, direktor osječke drame u velike računa kod sastava reperetoara o tome, da kazalište ima živo pomoći opći narodni pokret, koji je potmulo tinjao u Hrvata, Srba i Slovenaca u svima krajevima bivše monarkije ujednako a koji je imao cilj punu državnu samostalnost.

Pjesnik Ivo Vojnović bio je onda simbol onoga, što je narodna duša željela. Vojnovićeva proslava, pod vidom da to ima biti samo proslava pjesnikova jubileja trebala je u stvari da dobije karakter revolucionoga narodnoga plebiscita Slavonije, Vojvodine i ovih krajeva u dobu, kada službena narodna predstavnštva nisu mogla da kažu ono, što se htjelo reći.

„Hrvatsko kazališno društvo“ izvelo je i taj zadatak na jedan način, koji je našao jakog odjeka ne samo u zemljama, koje nisu bile sklone našim narodnim idealima, nego su ti dogadjaji zapaženi i pomno registrovani i u krugovima „Jugoslavenskog odbora“ u inozemstvu, komu su i ti dogadjaji u Osijeku dali moralnu legitimaciju, da pored službenih

faktora brani i on i zastupa našu narodnu stvar i pred Velikim Silama Zapada baš u vrijeme, kada je slavenska Rusija morala nakon mira u Brest-Litovskom da napusti ulogu, kojoj su joj kao zaštitnika slavenstva bili namijenili odlični Hrvati, Srbi i Slovenci.

Hrvatsko kazalište u Osijeku imalo je te večeri karakter našeg starog hrvatskog kazališta za vrijeme ilirskog preporoda: omladina pjevala je na galerijama narodne davorije za vrijeme odmora, klicala narodnom jedinstvu i narodnim idealima. Prikazivale su se dvije aktovke Vojnovićeve „Trilogije“ i to: „Allons Enfants“ i „Suton“.

Dr. Makso Kaiser

Sadržaj svih govora bio je jednodušan, a cijela proslava značila je slavlje narodnoga preporoda Osijeka i ovih krajeva. Ta proslava bila je narodni festival ovih dana.

Tako je osječko kazalište dočekalo burne dogadaje u godini 1918. i slavlje narodnog oslobođenja i ujedinjenja svjesno svoje zadaće i ponosno na svoju prošlost.

Stivo Kovjanić.

U to vrijeme prestaje aktivno djelovanje Hrvatskog kazališnog društva u Osijeku. Narodno Kazalište uzima u za-

kup g. Stevo Kovjanić, koji s velikom ljubavlju i s velikim novčanim žrtvama daje kazalištu moderniji izgled i omogućuje daljnji rad.

Kazalište stoji pred novim i velikim zadaćama.

G. Stevo Kovjanić dao je temeljito renovirati staru i trošnu kazališnu zgradu. Uvedeno je električno svjetlo. Dodatano je jedno krilo, u kojem su smještene glumačke garderobe, spremište kostima, rekvizita i t. d. Obogaćen je fundus dekoracija, kostima i rekvizita.

Za upravnika kazališta pozvao je g. Kovjanić poznatog zagrebačkog glumca i režisera g. Đuru Prejca. Ravnatelj opere bio je Mirko Polić, administraciju vodi Vladimir Bublik. Režiseri su Bek, Milovanović, Mitrović i Vuković. Dirigenti Mirski i Matačić. U trupi se nalaze gospode: Vukan Barlović, Jovanović, Perenčević, Popović, Bogdanova, Tatkić, Engel, Pirkova, Sestrić, Tautner, Kraus, Polić, Fitzner i gospoda Bek, Hladić, Milovanović, Stojković, Veselinović, Vuković, Letica, Vavra, Banac, Bukšek, Hankin, Jastrzebski, Križaj, Mitrović. Zbor broji 34 člana, a orkestar 36 članova.

Sezona je na svečani način otvorena 15. oktobra 1919. predstavom Vojnovičeve „Smrt Majke Jugovića“. Opera je započela rad svečanom predstavom Zajčeve opere „Oče Naš“ i Hatzeove „Povratak“. Drama je te sezone davala još ovaj repertoar: Škrtač (Molière), Moloh (Birinski), Osloboditelji (Tucić), Ana Karenjina (Tolstoj) i t. d. Kao dramaturg i režiser te sezone radio je u drami prof. Dr. Grgur Tom. ljenović.

Opera je davala Hoffmannove priče, Pustinjakovo zvono, U dolini, Madame Butterfly, Vesele žene Windsorske, Prodanu nevestu, Ivu i Maricu, U zdencu, Židovku i Fausta. Stogodišnjica V. Lisinskoga proslavlјena je svečanom matinejom. U maju i junu 1920. gostovala je opera u Sarajevu. Jedna je predstava (Hatzeov „Povratak“) davana u oficirskom dooru u prisustvu Njegovog Kraljevskog Visočanstva Regenta Aleksandra.

Državno oblasno kazalište.

U sezoni 1920.--1921. kazalište prelazi u državne ruke. Između Kazališnog Društva i Pokrajinske uprave u Zagrebu sklopljen je ugovor, koji glasi:

Povjereništvo za prosvjetu i vjere u Hrvatskoj i Slavoniji

Broj 9.061

1920.

U smislu rješenja ministarskog savjeta od 1. listopada 1919. P. br. 13.767. kojim je hrvatsko narodno kazalište u Osijeku uvršteno u red oblasnih kazališta kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca te uslijed rješenja ministarstva prosvjete od 23. siječnja broj 107. na osnovi kojega je povjerenstveno procijenjen inventar toga kazališta, prešlo je počamši od 1.

Hugo Kolar

travnja 1920. hrvatsko narodno kazalište u Osijeku u vlastnost i upravu kr. hrv. slav. zemaljske vlade, povjerenišva za prosvjetu i vjere u Zagrebu, upravu kazališta čini ukazno upravno osoblje, a u nju ulazi upravnik (intendant) u rangu ravnatelja gimnazije, sekretar (dramaturg) i ravnatelj opere u rangu nastavnika srednjih škola te blagajnik u VIII. činovnom razredu. Osim državne subvencije, koja će se tom kazalištu doznačivati, pripadaju kazališnim namještenicima dodaci na skupoču.

Uprava toga kazališta povjerena je dosadašnjem njegovom intendantu Gjuri Prejcu. Dok se ne izda naročiti pravilnik za to kazalište, vrijede za nj propisi, koji su izdani za Narodno Kazalište kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u Zagrebu.

U Zagrebu, dne 13. kolovoza 1920.

Broj 9061

920.

**Predsjedništvo hrv. kazališnog društva
u Osijeku.**

Priopćuje se znanja radi s dodatkom, da ovo povjereništvo ukupni inventar, koji sastoji od dekoracija, kazališnog pokućstva, dramskog i glazbenog arhiva te garderobe, koji je nabavljen po tome društvu, uzima besplatno u svoju vlastnost, uz obvezu, da će ovo povjereništvo namiriti dugove toga društva u najvišoj svoti od 30.000 K, trideset tisuća kruna, kad ovamo bude podnesen obračun o društvenoj dugovini te kad bude uređeno pitanje o mirovinskom fondu osječkog kazališta, koliko je to u vezi s tim društvom. Nadalje se ovo povjereništvo obvezuje, da će sadašnji kazališni inventar ostati trajno u hrv. narodnom kazalištu Osijeku, te će se prema današnjem stanju popunjivati, zatim da će se u Osijeku uvijek držati zimska sezona kroz najmanje pet mjeseci, da će umjetnička visina i unapredak ostati barem takva, kakva je bila u sezoni 1919./20., da će se uz dramsku struku gojiti barem jedna glazbena struka s kazališnim vlastitim orkestrom te da se ovaj umjetnički pothvat ne smije napustiti.

Poziva se stoga to predsjedništvo, da zadnji iznos od 50.000 K, koji je to društvo primilo od ovog povjereništva, a koji je prema izvještaju izaslanika toga društva od 31. ožujka 1920. uložen u gradsku štedionicu u Osijeku, urući upravi hrv. narodnog kazališta u Osijeku, budući da je bio namijenjen pokriću nastaloga manjka u mirovinskom fondu u ukupnom iznosu od 53.160 K 02 f. Kazališna će uprava o tom iznosu voditi posebni dnevnik.

U Zagrebu, dne 13. kolovoza 1920.

Ban:

Dr. Luginja, v. r.

Time kazalište stupa u novu fazu svoga rada. Dolaz pod neposrednu upravu vrhovne prosvjetne vlasti i prima stalnu državnu subvenciju i dodatke na skupoću.

Na čelu uprave ostaje g. Đuro Prejac. Dramu vodi ravnatelj drame i dramaturg g. Mirko Dečak, a operu g. Mirko Polić. Dirigenti su gg. L. Mirski i M. Unger.

G. Polić sistematskim radom povećava operski repertoar, napose domaćom i uopće slavenskom operom. Tako su davane

Dragoljub P. Gošić

te sezone opere: „Ogani“ (Bersa), „Evgenije Onjegin“ (Čajkovski) i „Porin“ (Lisinski), zatim „Troubadour“, „Bohéme“, „Traviata“, „Tosca“, „Carmen“, „Seviljski brijač“ i „Rigoletto“, a od opereta „Geisha“, „Lijepa Jelena“, „Lijepa Galateja“ i „Boccaccio“.

U drami je domaći repertoar zastupan ovim djelima: Aktovke Mirka Dečaka (Konflandski husari, Pjesma, Adresa, Grbavac). Istra (Brana), Za kćer (Funtek), Bezdan (Donadini),

Narodni poslanik (Nušić), Knez Ivo od Semberije (Nušić), Čvor (Petrović), Kralj na Betajnovi (Cankar), Običan čovek (Nušić) Svet (Nušić), U bečkom novom mjestu (Ogrizović). Strana li teratura: Otelo (Shakespeare), Romantične duše (Rostand), Sirotinja (Wildgans), Moć tmine (Tolstoj), Stradaoci (Brieux), Đavo (Molnár) i t. d.

Te sezone gostuje prvi puta u Osijeku Trupa Moskovskog Hudožestvenog Teatra te daje: „Trešnjik“, „Potop“, „Ujak Vanja“ i „Jesenje gusle“.

U više navrata drama i opera gostuje u Subotici.

Te sezone, 25. aprila 1921. umro je uvaženi član osječke opere Stanislav Jastrzebski (rođen u Lavovu 13. novembra 1880).

Sezona 1921.—1922. otvara se 7. septembra 1921. Za upravnika je postavljen g. Andrija Milčinović. Ravnatelj drame g. Dečak, ravnatelj opere g. Polić.

Andrija Milčinović posvetio je glavnu brigu sređivanju finansijskih prilika kazališta, te mu je uspjelo prilike srediti i otplatiti dosta velike dugove (oko 1,700.000 K.)

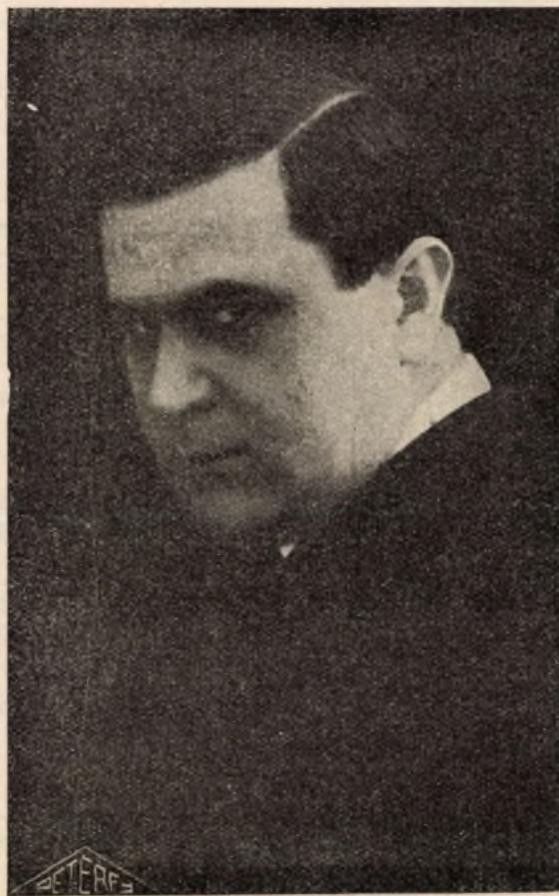
Prva je predstava bila „Rkač“ (Petrović). U drami slijede od novih i novouvežbanih stvari: Ženidba (Gogolj) „Pučina“ (Nušić), Školjka (Kraigher), Hasanaginica (Ogrizović), Kradlji vac (Berstein), Zločin i kazna (Dostojevski), San ljetne noći (Shakespeare), Koštana (Stanković), Inoče (Ivakić), Vučina (Ogrizović), Ponoć (Kulundžić), Zulumčar (Čorović), Cvjetna cesta (Begović), Razbojnici (Schiller), Revizor (Gogolj) i t. d. U operi, pored stalnog repertoara iz ranijih sezona, davane su još opere Cjelov (Smetana), Cavalleria rusticana (Mascagni), Pagliacci (Leoncavallo), Mignon (Thomas), Lohengrin (Wagner), Pikova dama (Čajkovski), Mrtve oči (D' Albert). Opereta je aktivnija od ranije sezone. Davane su: Barun ciganin, Poljačka krv, Tri djevojčice, Hanica, Ševa, Pokladna vila.

Opera u junu gostuje opet u Sarajevu.

Sezona 1922.—1923. počela je 2. septembra 1922. pod upravom Andrije Milčinovića, sa predstavom historijske drame „Dolazak Hrvata“. Drama je iznijela Nušićev „Put oko sveta“, Schönherrovu „Tragediju djece“, Vojnovićevu „Gospodu sa sunčokretom“, Strindbergovu „Gospodicu Juliju“ Wildeovu „Salomu“, Jankovićev „Vrtlog“, Maeterlinckovu „Monna Vanu“, Sremčevu „Ivkovu slavu“, Cankarovu „Napast u Šentflorijanskoj

dolini", Sofoklovu „Antigonu", Molierovog „Gradanina plemića", Galsworthyevu „Borbu", Shakespeareovog „Otela" i „Mletačkog trgovca" itd.

Operski repertoar bio je slijedeći: Pikova dama, Evgenije Onjegin, Eros i Psiha (Rožicki), Prodana nevjesta, Zrinski,

Aca Gavrilović

Figarov pir (Mozart), Ukrati Holandez (Wagner), Ljubavni napitak (Donizetti), zatim: Carmen, Boheme, Tosca, Madame Butterfly, Traviata, Rigoletto, Pagliacci, Faust, Manon, Mrtve oči i Cavalleria rusticana.

Opereta je dala: Bajaderu, Po zapovijedi vojvotkinje Offenbacha, Pokladnu vilu, Poljačku krv, Šišmiša, Orfeja u podzemlju i Mam'zelle Nitouche.

Posvećeno je mnogo pažnje baletu, te su izvedeni: Noć u čarobnoj tami (Glazunov), Indijska svećenica (Rimski-Korzarov), Ples smrti (Saint-Saens), Pijerretin veo (Schnitzler-Dohnany), La main (Bereny) i više baletnih divertissementa.

Operu je vodio Mirko Polić, dramu, poslije odlaska Mirka Dečaka, Tomislav Tanhofer. U trupi su bili: gospode: Milić, Michl, Polić, Tuljakova, Kraus, Bogdanova, Branković Gavrilović, Jovanović, Kosović, Ljubomirova, Markovac, Perenčević, Rakarić, Šekulin, Vuksan-Barlović. Gospoda: Barić, Bek, Berkeš, Gavrilović, Martinčević, Rakarić, Rakuša, Stojković, Vavra, Veselinović, Wiesner, Bukšek, Mitrović, Nerrat, Nikolajević, Petrović, Pihler, Plemenčić, Povhē, Semenov, Valentinov, Vuković.

Režiju su vodili, u drami: Bek, Berkeš, Gavrilović, Markovac, Povhē, Tanhofer, Vereščagin, Vuksan-Barlović; U operi: Bek, Mitrović, Polić, Povhē, Vuković, Vuksan-Barlović

Nastupili su prvi put, u operi: Vičar Božidar, u operet. Michl Milka.

Te su sezone proslavili svoje jubileje: Leposava Jovanović 25 godišnjicu, Barbarić Milivoj 45-godišnjicu, Gavrilović Aca 25 godišnjicu.

Gostovali su: Rijavec, Nasta, Knitl, Kovač Dita, Grigorjev, D'Arin, Jurjenjev, Šindler, Černjenko, Strado-Torgvicki, Primožić, Čaleta, Polak Irma.

1. maja 1923. g. Andrija Milčinović predaje upravu g. Mihajlu Markoviću, koji vodi upravu do konca sezone, a onda je predaje g. Mirku Poliću.

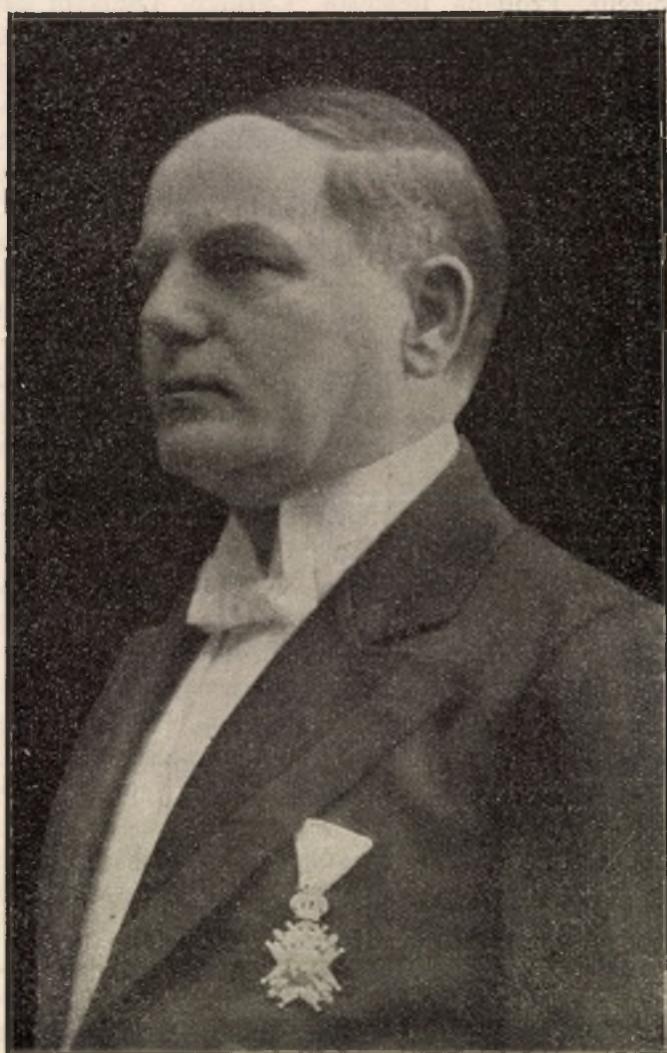
Pod upravom Mirka Polića počinje sezona 1923.—1924. sa predstavom Vojnovićevog „Ekvinacija“, sa gospodom Ninom Vavrom kao gostom u glavnoj ulozi.

U mjesecu oktobru 1923. upravu preuzima g. Pavel Golia, dotadanji ravnatelj drame u Ljubljani. G. Polić ostavlja osječko kazalište i prima mjesto tajnika opere u Zagrebu, a kasnije ravnatelja opere u Ljubljani.

Vodstvo opere preuzima prvi dirigent osječke opere g. Lav Mirski, koji je riješenjem Ministarstva Prosvjete od 22. novembra 1923. U Br. 2293. postavljen za ravnatelja opere.

U trupi nema većih promjena, osim što su ponovno angažovani Vladimir Majhanić i Josip Daneš-Gradiš.

U repertoaru je velika pažnja posvećena domaćem i slavenskom repertoaru. Davane su drame: Hasanaginica, Svet (Nušić), Lazarevo vaskrsenje (Vojnović), Majstorica Ruža, (Ivakić), Zrinski (Strozzi), Stojanda (Petrović), Gogoljeva smrt

Toša Stojković

(Donadini), Svetski rat, Sumnjivo lice (Nušić), Živi leš (Tolstoi), Nju (Dimov), Igra smrću (Averčenko), dalje Elektra (Hoffmannsthal), Bog osvete (Asch), Madame Sans-Gène (Sardou), Zanat gospode Warren (Shaw), Silom bolesnik (Molière), Lomača (Strindberg) itd.

U Operi: Đul-Beaza (Urban), Grbavac (Baženov), Svatba za revolucile (D' Albert) i Aida (Verdi). Od reprize: Zrinski, Onjegin, Prodana nevjesta, Carmen, Ljubavni napitak, Seviljski brijač, Traviata, Tosca, Mrive oči, Manon, Madame Butterfly, Faust, Hoffmannove priče, Figarov pir, Pagliacci, Cavalleria, Židovka, Rigoletto, Werther, Boheme i Mignon. Opereta je vrlo aktivna. Uz Mirskoga rade u operi dirigenti Rikard Schwarz i Đuro Maliniak.

Gostovali su te sezone: gospode Vavra, Pospišil, Volevač, Čaleta, Popova, Kovač, Drausal; gospoda: Sowilski, Jurjenjev, Rijavec, Primožić, Knittl, Šimenc, Gukasov.

G. Toša Stojković proslavio je 30 godišnjicu svoga umjetničkog djelovanja.

Sezona 1924.-1925. počela je 2. septembra 1924. sa predstavom Kosorove drame „Požar strasti“, pod upravom g. Pavla Golije. Dramu vodi Tomislav Tanhofer, operu Lav Mirski.

Drama je te sezone iznijela ove novitete: Svatbeni let (Begović), Bijedna Mara (Bartulović), Borba spolova (Arcibashev), Idiot (Dostojevski), Glavna stvar (Jevreinov), Deva kroz ušicu igle (Langer), Kralj Lear (Shakespeare), Ples mrtvaca (Strindberg), Pygmalion (Shaw), Hedda Gabler (Ibsen), Mer cadet (Balzac), Promašeni životi (Lenormand) i t. d.

Operski su noviteti bili ovi: Djamilah (Bizet), Suzanina tajna (Wolf-Ferrari), Lakmé (Delibes), Toledski zlatar (Offenbach), Pelivan sv. Gospe (Massenet), a od repriza je davano 19 raznih opera.

Režiju su vodili, u drami: Gavrilović, Golia, Milovanović, Stojković, Tanhofer, Vuksan-Barlović, u operi: Mirski, Mitrović, Vuković i Trbušović.

Dirigenti su bili Hofer i Stefan.

Pored starijih glumaca, na čelu sa Barbarićem, Gavrilovićem, Stojkovićem, Vuksan-Barlovićevom, Jovanovićevom, Gavrilovićevom, Rakarićevom, razvija se talentovani podmladak: Petrović Zorka, Nevenka Vincens-Barlović, Ivica Branković,

Biluš Dujam, Hladić Vatroslav, Martinčević Joso, Žetić Milan, Dobrić Stjepan itd. U operi i opereti rade pored starijih članova: Bukšeka, Mitrovića, Vukovića, Rodanneove, mlađi: Pihler, Majhenić, Trbušović, Berkovićka, Trbušovićka, Jesihova, zatim Anka Milić, Strado Torgvicki, Nikolajević i dr.

Gostovali su: Članovi Moskovskog Hudožestvenog Teatra (Ženidba, Braća Karamazovi, Na dnu života, Medeja), Žikova, Wesel-Polla, Popova, Vrbanjac, Šimenc, Čaleta, Destinova Ema, Knittl, Lovčinska, Kraus, Dugalić, Dragutinović, Ivony, Bjelina-Skupjevski.

Opereta je s uspjehom gostovala u Zagrebu i Sarajevu.

Mihajlo D. Milovanović

17. februara 1925. Pavel Golia predaje privremenu upravu Tomislavu Tanhoffu i odlazi na položaj ravnatelja drame Narodnog Pozorišta u Beogradu.

27. marta 1925. umro je u Osijeku Milivoj Barbarić, bivši član Narodnog Kazališta u Zagrebu i Narodnog Pozorišta u Beogradu. Rođen je 1861. u mjestu Neštini. Iстicao se kao izvrstan interpret karakternih uloga. Poslije prvog nastupa u beogradskom Pozorištu bio je više godina članom putničkih družina, dok se konačno nije smirio u Zagrebu, gdje je bio članom Kazališta od 1895.–1917. god. Neko vrijeme bio je ravnatelj drame u Osijeku. Stupivši 1917. god. u penziju došao je u Osijek i nastupao kao stalni gost sve do svoje smrti. Milivoj Barbarić spada među naše najveće glumce i njegovo ime zaslužuje da bude trajno sačuvano u analima našega kazališta.

Finansijska kriza.

Opstanak kazališta zahtijevao je od prvog početka i stalno kroz sve vrijeme borbe za njegov opstanak velike materijalne žrtve. Prema finansijskim mogućnostima i nemogućnostima nivo se kazališta dizao i spuštao, repertoar je bio serijozniji ili popularniji. Bez velikih poteškoća nije nikad nijedna sezona ni počinjala ni svršavala.

Težak udarac zadesio je osječko kazalište u aprilu 1925. kad su prigodom likvidacije Pokrajinske uprave u Zagrebu obustavljeni dodaci na skupoču, koje je Pokrajinska uprava doznačivala osječkom kazalištu u smislu obaveze date kazališnom društvu prigodom preuzimanja kazališta u državnu upravu. Ti dodaci iznosili su mjesечно oko 100.000 Din. Državna subvencija od 700.000 Din. godišnje i dodaci na skupoču u iznosu od 1.200.000 Din. godišnje osiguravali su uzdržavanje drame i opere sa potrebnim horom i orkestrom. Gubitkom goleme sume od 1.200.000 Din. godišnje bila je ozbiljno ugrožena egzistencija ove institucije i uprave su, našavši se u teškom položaju, nastojale da bilo kako održe kazalište, u prvom redu operu, pošto je državna subvencija namijenjena drami, na taj način što su u većoj mjeri počele davati operetski repertoar, a onda se molbama za pomoć obraćale gradskoj općini. Zastupstvo grada Osijeka s velikim je razumijevanjem izlazilo u susret molbama kazališta, pa je za god. 1925. pored redovne gradske subvencije od 200.000 Din. votiralo još izvanrednu subvenciju od Din. 200.000, a za god. 1926. subvenciju od 375.000 Din. Uprkos susretljivosti gradske općine i nastojanjima da se sa podesnim popularnim repertoarom namaknu potrebna sredstva za uzdržavanje velikog aparata koji zahtjevaju drama, opera i opereta, veliki gubitak dodataka na skupoču nije se mogao nadoknaditi.

Početkom sezone 1925. — 1926. provedena je redukcija cjelokupnog personala, a osobito je smanjen zbor i orkestar. Orkestar je spaо na jedan minimum stalno angažovanih članova i popunjavao se glazbenicima orkestra osječke divizijske oblasti.

U augustu 1925. preuzeo je upravu g. Friderik Rukavina, bivši ravnatelj opere u Ljubljani, ali je bio na čelu osječkog kazališta samo do marta 1926., kad je postavljen za ravnatelja opere Narodnog Kazališta u Zagrebu.

Za upravnika je postavljen g. Petar Konjović, ali nije preuzeo dužnost, pošto je dobio odsustvo radi liječenja. Privremenu dužnost upravnika vršio je Tomislav Tanhofer.

Te sezone dala je drama od domaćeg repertoara ova djela: Allons Enfants (Vojnović), Tomislav (Miletić), Sumnjivo lice, Graničari, Hasanaginica, Božji čovjek (Begović), Pirovanje (Mita Dimitrijević), Dido (Brzak—Veselinović), Vučjak

Dragutin Vuković

(Krleža) — zatim Cyrano de Bergerac (Rostand), Kralj Lear (Shakespeare), Sablasti (Ibsen) i t. d.

Opera je dala ove novitete: Rusalka (Dvožak), Krabuljni ples (Verdi) Samson i Dalila (Saint-Saens), Fiorentinska noć (Hirschler Žiga), a od repriza (davano je 12 opera) treba spomenuti: Aidu, Pelivan sv. Gospe, Tosca, Faust, U dolini i t. d.

Sezona 1926. — 1927. počela je 20. augusta. Operni ansambl i orkestar reducirani su skoro sasvim, a operne predstave davat će se samo sa gostima. U novembru preuzima upravu g. Radoslav M. Vesnić, koji je postavljen za sekretara i vršioca dužnosti upravnika.

Kazalište se nalazi u teškim finansijskim prilikama, ali dobra volja predpostavljenih faktora i radinost nove uprave ipak ostavlja nade za bolju budućnost ovoga zavoda, koji je proživljavao dvadeset sezona teške borbe i dalekosežnog rada, kako su to pokušavali da pokažu ovi reci.

Udruženje glumaca.

Glumačko osoblje organizованo je u Udruženju, koje ima svoju centralu u Beogradu, a mjesne odbore u grado-vima, gdje se nalaze centralna i oblasna pozorišta. Udruženje ima zadaću da zaštićuje materijalne interese svojih članova i njihov moralni prestiž. Rad Udruženja glumaca ne može se još ocijeniti, jer predstoje još mnoge zadaće, koje će biti riješene u budućnosti.

Penzioni fond.

Članovi osječkog kazališta osnovali su svoj Penzioni Fond, koji danas raspolaže kapitalom od 150.000 Din. Fond još nije dovoljno jak da obezbijedi penzije svojih članova, ali se uprava toga Fonda trudi da kapital poveća i da ga privede pravoj svrsi.

Kazališni List.

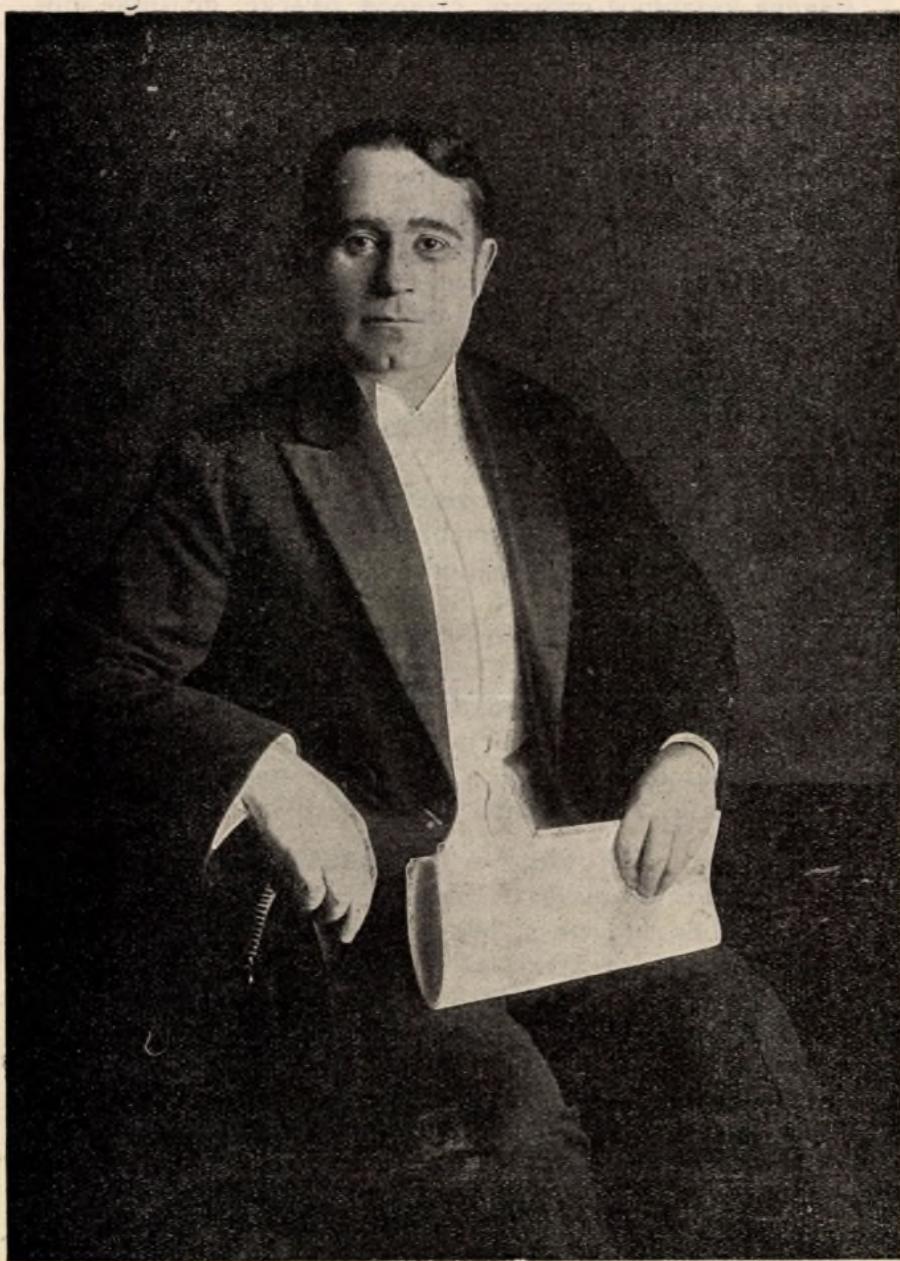
Uprava osječkog kazališta pokrenula je pod naslovom Kazališni List informativni list, koji izlazi u neredovitim razmacima, a uređuje ga Tomislav Tanhofer. Do sada je izšlo od augusta 1922. 75 brojeva.

Društva.

U Osijeku postoje glazbena i pjevačka udruženja, koja su u raznim prilikama podupirala osječko kazalište — među njima Osječka Filharmonija i Hrv. pjevačko i glazbeno društvo „Kuhač“.

Osječka Filharmonija.

Filharmonijsko udruženje (osnovano 1924., predsjednik dr. Milan Čačinović, artištički vođa Lav Mirski), s prinosima članova i prihodima koncerata, koje priređuje, uzdržava

Dušan Mitrović

orkestar, koji je sastavljen od stalno angažovanih članova, članova kazališnog orkestra, članova osječke divizijske muzike i diletanata. Do sada je Filharmonija priredila 35 koncerata. Medju inim izvedena su ova sinfonijaka djela: Simfonije Čajkovskoga, Borodina, Glazunova, Dvožaka, V. Novaka, sve Beethovenove simfonije osim VIII. i IX., Schuberta Mozarta, Haydna, Uvertire: Čajkovskoga, Borodina, Dvožaka, Smetane, Beethovena, Mozarta, Haydna. Goldmarcka i dr. Naročito treba istaći izvedbu ciklusa „Ma vlast“ prigodom proslave 100-godišnjice Smetane, prvu izvedbu kod nas Mahlerove I. simfonije i Kindertotenlieder, priredbu komornih večeri, Wagnerovo veče, prve izvedbe jugoslavenskih komponista. Kao dirigenti nastupili su Mirko Polić, Lav Mirski, Friderik Rukavina, Makso Unger, Đuro Maliniak i Rikard Schwarz.

Kuhač.

Hrvatsko pjevačko i glazbeno društvo „Kuhač“ najstarija je osječka glazbena institucija, osnovana 1862. god. Kroz duga razdoblja podržavalo je glazbenu školu i orkestar, te je imalo veliki uticaj na razvitak orkestralne glazbe u Osijeku. Pred rat napušten je orkestar i zadržan samo muški zbor, koji već dugi niz godina slovi kao najbolji zbor u Slavoniji. U više navrata zbor je aktivno sudjelovao na predstavama Narodnog Kazališta u Osijeku (napose u „Porinu“, „Zrinskome“ i „Aidi“). Sada vodi društvo Lav Mirski.

Novinstvo i Kazalište.

Osječko novinstvo, u koliko je pripadalo narodnim elementima, bilo hrvatskim, bilo srpskim, pratilo je sa simpatijama rad osječkog Kazališta.

Kazališne kritike donosili su isprva tjedni listovi:

Novo Doba, (1907., urednik dr. Kappel).

Pozor (1908., urednici: Selinger, Oršanić).

Sa mostalnost (1910., urednik F. Frank).

Najživljje pomagala je svojim recenzijama rad Kazališta dnevnik „*Narodna obrana*“, kasnije „*Hrvatska obrana*“, neko vrijeme jedini hrvatski List u Osijeku, gdje su među ostalima saradivali: Dragan Melkus, Ljuboje Dlustuš, Rikard Hafner, Ilija Jakovljević, Stjepan Frauenheim, R. F. Magjer, Josip Canić i t. d.

Naročitu pažnju posvetio je kazalištu dnevnik „Jug“ (1918. urednici: Ivo Malinar i Dr. Ante Šumanović). List je otvarao ankete o kazalištu i vodio naročitu brigu o narodnoj misiji kazališta, koju ono ima da vrši u Osijeku i Slavoniji. Recenzije o kazalištu pisali su među ostalima : Dr. Ante Šumanović, Radoslav Bačić, Dr. Grgur Tomljenović, Ivo Malinar,

Stanislav Jastrzebski

Oton Kras, Ilijko Gorenčević, Lav Vrelović, Slavko Vodvaška, Vaso Popović, Dr. Milan Stjić i dr.

U novije doba pomagali su rad kazališta, pisući stalne osvrte, dnevnići :

Hrvatski List (urednik Josip Pavišić). Ovaj list najpomnije prati kazališni život u Osijeku, a saradivali su u kritičkim prikazima, među ostalima: Dr. Miljan Čačinović, Bratoljub Šram, Mirko Dečak, Makso Unger, Lav Vrelović, Slavko Diklić, Pavao Bruck, Kamilo Krvarić, prof. Pavlinović i dr.

Straža (urednik Toša Skrbic), gdje su saradivali u kazališnoj rubrici: Perošlav Ljubić, Dr. Srećko Milić, Ivan Flod i dr.

Osječki tjednici :

„Vjesnik županije virovitičke“, sada „Vjesnik osječke oblasti“ donosi kritike iz pera R. F. Magjera.

„Radikalni glasnik“ iz pera prof. Ilije Mamuzića.

„Osječki Reporter“ iz pera Stjepana Frauenheima.

Od dnevnika na narodnom jeziku, koji su prestali izlaziti, a pratili su rad kazališta, bili su:

Zora (1918. urednik Toša Skrbic).

Narodni Glas (1925. urednik Juraj Oršić)

Od listova, koji su izlazili na njemačkom jeziku, treba spomenuti.

Slavonische Presse (1885., urednik K. Benda), gdje su pisale recenzije Josipa Glembay i Jelica Beinadzikovska.

Die Drau (1868.) najstariji osječki list, urednik Julije Pfeiffer, Lav. Selinger. Donosila je kritike na njemačkom jeziku iz pera vrlo odličnih prijatelja kazališta. Sada piše recenzije g. Alfred Pollak.

Isto tako pratila je rad osječkog kazališta zagrebačka štampa, koja je donosila redovite godišnje izvještaje o osječkom kazalištu. I sada stalno donose zagrebačke novine referate o kazališnom radu: U „Obzoru“ i „Jutarnjem Listu“ piše Ivan Flod, u „Riječi“, „Zagreber Tagblattu“, „Novostima“, „Slobodnoj Tribuni“ Dr. Ante Šumanović, u „Morgenblattu“ Julijo Pfeiffer. A od beogradskih listova popratile su proslavu simpatično ovećim prikazima o prošlom radu Narodnog Kazališta u Osijeku: „Pravda“, „Vreme“, „Reč“ i „Politika“, iz pera Dr. Ante Šumanovića. Od revija pratile su rad osječkog kazališta redovno „Hrvatska“, kasnije „Jugoslavenske Njive“ (1917. urednik Juraj Demetrović u Zagrebu — referirali Radoslav Bačić, Dr. Ante Šumanović) Savremenik, Vjenac, Svijet i dr.

Ssimpatije štampe pratile su rad ovog kazališta od prvog početka i bile su stalna veza između javnosti i kazališta.

Materijalna pomoć

Kazalište je primalo materijalne pomoći od Ministarstva Prosvjete, gradske općine u Osijeku i rodoljubnih pojedinaca, među kojima napose treba spomenuti dakovačkog biskupa dr. Antu Akšamovića i grofa Teodora Pejačevića, kao i osječke novčane zavode.

Priprave oko što dostojni proslave ovoga jubileja podupirali su svojom predusretljivošću gospoda Dr. Ljudevit Gaj, veliki župan osječke oblasti, Milivoj Dimitrijević, general

Zora Vuksan Barlović

i komandant osječke divizije, Stanko Struppi, vladin povjerenik, Ernesto Pascher, oblasni prosvjetni referent te gospodja Marija Pinterović, predsjednica Hrv. katoličkog gospojinskog društva i mnogi drugi.

Proslava dvadesetgodišnjice.

Ovom sezonom navršava se dvadeseta sezona od osnutka osječkog kazališta. U slavu toga datuma priređuje

se proslava, kojom napredni osječki krugovi hoće da odadu dužno poštovanje ljudima, koji su utrošili svoje energije za osnivanje i razvoj ove važne kulturne institucije i postavi spomenik svima žrtvama koje su učinjene u tom radu. Odbor za proslavu, u koji su ušli svi, koji su imali bilo kakovog udjela u radu oko kazališta i u njemu samome, kao i kazališna uprava učinili su sve što je bilo u njihovim mogućnostima, da proslava bude što svečanija i dostoјna tradicija ovoga zavoda.

Na Novu Godinu 1927. izdao je akcijoni Odbor (Pročelnik R. M. Vesnić, Josipa Glembaj, Dr. Milan Čačinović, Dr. Josip Horn, direktor banke Lujo Vice, Dr. Grgur Tomljenović, inspektor Guido Jenny, profesor Milan Zetić i Dr. Ante Šumanović) ovaj:

Proglas.

Prije dvadeset godina osnovano je u Osijeku, rodnom mjestu Štrosmajera a glavnom gradu Slavonije, koja je stenjala pod tuđinskim pritiskom Hrvatsko Narodno Kazalište. Odlični sinovi našega naroda, Hrvati kao i Srbci, vodili su Hrvatsko Narodno Kazalište u najtežim borbama, da je uspjelo odoljeti svima neprilikama te dočekalo, da u svojoj slobodnoj domovini širi umjetnost i nosi zublju prosvjete i kulture na ponos našega naroda i naše cijele domovine. Ono je bilo zajednički hram otpora i preporoda narodnoga.

Da se obilježi ovaj značajni datum u povijesti cijele Hrvatske, cijele Jugoslavije i napose u razvoju kulturnoga života Slavonije, na čijem je čelu grad Osijek, odlučio je Odbor 14., 15., 16. i 18. januara 1927. posvetiti dvadesetgodišnjici djelovanja našega Kazališta sa željom da to budu veliki i svečani praznici naše sadašnjice.

Prvi dan bit će svečana predstava, na kojoj će sudjelovati osječka drama i opera, a budućih dana: Narodno Kazalište Beogradsко, Zagrebačko i Ljubljansko.

Pozivaju se stoga svi građani, koji žele procvat našoj narodnoj umjetnosti, da brojno sudjeluju na proslavi te da time dokažu svoju narodnu svijest i tako odadu dužno priznanje onom požrtvovanju, s kojim se radilo za opstanak našega Kazališta — te veliko naše narodne tekovine.

Odbor.

Ova proslava bit će završna tačka jedne radine i pune
žrtava epohe u povijesti osječkog kazališta i bit će oslon za
rad u budućnosti, koja čeka da se u njoj kazalište posveti
novim i velikim zadacima.

Osijek, 10. januara 1927.

A. V. *Bek*

Reperoar

Narodnog Kazališta u Osijeku od 3. oktobra 1907. do 30. juna 1926.*)

Adresa, dr. u 1 č. od Mirka Dečaka. P. p. 16. XI. 1921.
(2 put).

Aida, opera u 4 č. od Giuseppe Verdia. P. p. 25. IV. 1924. (19 put).

Alibaba i 40 hajduka, vaud. od Mirka Dečaka. P. p. 5. I. 1922. (10 put).

Alaj su nas nasamarili, kom. u 3 č. od Arnošta Grunda. P. p. 20. III. 1912. (2 put).

Alma, gdje stanuješ, vaud. u 3 č. od Kolloa. P. p. 27. X. 1912. (1 put).

Ana Karenjina, dr. u 7 sl. po Tolstoju od Guiranda. Prev. Nikola Andrić. P. p. 17. III. 1920. (8 put).

Androklo i lav, bajka u 3 č. od Bernarda Shawa. P. p. 21. X. 1914. (3 put).

Antigona, trag. od Sofokla. Prev. Sima Pandurović. P. p. 6. III. 1923. (5 put).

Antonija, kom. u 3 č. od Melchiora Lengyela. Prev. Tomislav Tanhofer. P. p. 25. III. 1926. (11 put).

Arsene Lupin, kom. u č. od M. Leblanca i F. de Croiseta. P. p. 2. III. 1910. (3 put).

Automobilista, kom. u 3 č. od K. Kraetza P. p. 31. III. 1908. (2 put).

Bablje ljeto, kom. u 1 č. od M. Halevya. Prev. Nikola Andrić. P. p. 16. I. 1913. (2 put).

Bajadera, opereta u 3 č. od Emericha Kálmána. Prev. Dragutin Vuković. P. p. 25. XII. 1922. (27 put).

Balkanska carica, hist. dr. u 4 č. od Nikole J. P. p. 1. XII. 1912. (1 put).

Barun ciganin, opereta u 3 č. od J. Straussa. P. p. 19. III. 1911. (31 put).

Barun Trenk, opereta u 3 č. od Srećka Albinia. P. p. 1. XII. 1908. (79 put).

*) Kratice: dr == drama, gl. == gluma, trag. == tragedija, vaud. == vaudeville, č. == čin, sl. == slika, kom. == komedija, prev. == preveo, (la, li) P. p. == prvi put.

Bezdan, 4 prizora od Ulderika Donadinia. P. p. 4. IX.
1920. (2 put).

Bezdušna šala, dr. u 4 č. od Sem Benellia. Prev. A.
Wenzelides. P. p. 13. II. 1911. (13 put).

Greta Kraus

Bez sreće, dr. u 3 č. od Adele Milčinović. P. p. 17. IX.
1913. (1 put). I

Bijedna Mara, dr. u 4 č. od Nike Barlulovića. P. p. 29.
IV. 1925. (3 put).

- Boccaccio*, kom. opera u 3 č. od F. Suppea. P. p. 17. X. 1912. (19 put).
- Bog osvete*, dr. u 3 č. od Šaloma Ascha. Prev. Tomislav Tanhofer. P. p. 11. X. 1923. (5 put).
- Bohème*, opera u 4 č. od G. Puccinia. P. p. 28. IX. 1913. (45 put).
- Borba*, dr. u 3 č. od J. Galsworthya. Prev. A. Milčinović. P. p. 1. V. 1923. (4 put).
- Borba leptira*, kom. u 4 č. od Hermanna Sudermannia. Prev. A. Kotas. P. p. 1. XII. 1909. (9 put).
- Borba spolova*, dr. u 5 č. od M. P. Arcibaševa. Prev. T. Tanhofer. P. p. 6. IX. 1924. (5 put).
- Bosonoga plesačica*, opereta u 3 č. od Srećka Albinia. P. p. 13. I. 1914. (7 put).
- Božji čovjek*, 3 časa od Milana Begovića. P. p. 21. I. 1926. (5 put).
- Braca*, dr. u 1 č. od od Petra Petrovića. P. p. 20. II. 1908. (8 put).
- Braća Karamazovi*, dr. u 5 č. po romanu Dostojevskog napisali J. Copeau i J. Croue. P. p. 25. I. 1913. (3 put).
- Braćni ugovor*, kom. u 3 č. od Louisa Verneuillea Prev. Joza Ivakić. P. p. 28. III. 1925. (5 put).
- Bunjevka*, pučki igrokaz s muzikom od Ilije Okruglića. P. p. 16. II. 1908. (8 put).
- Bura*, dr. u 3 č. od Srgjana Tucića. P. p. 17. IX. 1908. (3 put).
- Buridanov mogarac*, kom. u 3 č. od R. de Flersa i A. Caillaveta. P. p. 22. IX. 1910. (7 put).
- Carićine Amazonke*, opereta u 3 č. od Viktora Parme. P. p. 17. X. 1909. (9 put).
- Carmen*, opera u 4 č. od Georgea Bizeta. P. p. 10. III. 1917. (45 put).
- Cavalleria rusticana*, opera u 1 č. od Mascagnia. P. p. 4. III. 1908. (43 put).
- Charleyova tetka*, kom. u 3 č. od Brandona Thomasa. Prev. A. Mandrović. P. p. 13. XI. 1910. (9 put).
- Ciganska ljubav*, opereta u 3 č. od Franje Lehára. P. p. 25. X. 1910. (24 put).
- Ciganski primaš*, opereta u 3 č. od Emericha Kálmána. P. p. 1. XI. 1913. (7 put).

Cjelov, opera u 3 č. od Bedžika Smetane. P. p. 28. II. 1914. (8 put).

Crainqueville, d. u 3 sl. Anatola Francea. Prev. Nikola Andrić. P. p. 28. XII. 1907. (1 put).

Crna mrlja, kom. u 3 č. od G. Kadelburga i R. Presbera. P. p. 21. X. 1915. (3 put).

Crveni talar, dr. u 4 č. od G. Brieuxa. Prev. A. Mandrović. P. p. 22. X. 1907. (3 put).

Vladimir Majhenić

Cvjetna cesta, kom. u 1 č. od Milana Begovića. P. p. 12. IV. 1922. (5 put).

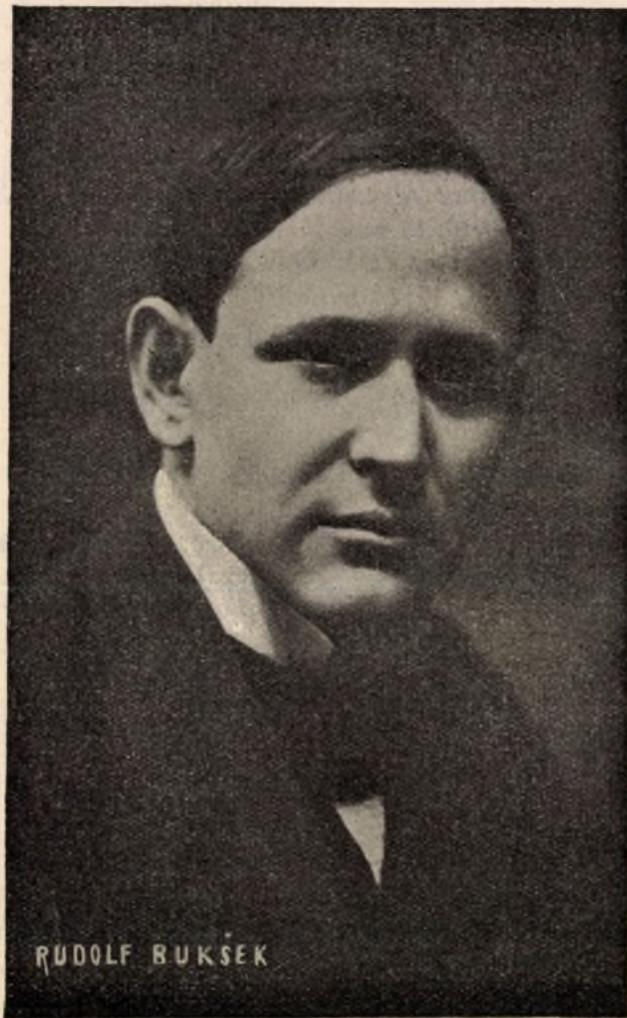
Cvrčak za ognjištem, opera u 3 č. od K. Goldmarka. P. p. 11. XII. 1913. (6 put).

Cyprienne, kom. u 3 č. od V. Sardoua. P. p. 8. XII. 1917. (3 put.)

- Cyrano de Bergerac*, trag. u 5 č. od Edmonda Rostanda. Prev. Milan Dimović. P. p. 24. XI. 1925. (4 put).
- Čako*, dr. u 1 č. od Petra Petrovića. P. p. 20. II. 1908. (3 put).
- Čar valcera*, opereta u 3 č. od Oskara Strausa. P. p. 21. III. 1908. (51 put).
- Čast*, dr. u 4 č. od H. Sudermannia. Prev. P. Brani. P. p. 21. XI. 1914. (6 put).
- Čaša čaja*, kom. u 1 č. P. p. 2. III. 1908. (1 put).
- Čežnja za husarima*, kom. u 4 č. od G. Kadelburga i R. Skowroneka. Prev. P. Kaiser. P. p. 15. I. 1911. (5 put).
- Čičak*, kom. u 1 č. od Milana Begovića. P. p. 4. II. 1918. (7 put).
- Čudnovato glumište*, intermezzo od Cervantesa. Prev. Milan Šenoa. P. p. 5. XI. 1908. (2 put).
- Čvor*, kom. u 3 č. od Petra Petrovića. P. p. 12. II. 1921. (11 put).
- Dabrov kožuh*, kom. u 4 č. od G. Hauptmanna. P. p. 13. IV. 1918. (1 put).
- Dana Petrović*, dr. u 1 č. od Roda-Rode. P. p. 29. XI. 1913. (2 put).
- Danak u krvi*, dr. u 1 č. od B. Đ. Nušića. P. p. 30. XI. 1912. (1 put).
- Derište*, (La gamine) kom. u 4 č. od Vebera i Gorssea. P. p. 26. X. 1912. (4 put).
- Deva kroz ušicu igre*, kom. u 3 č. od F. Langeria. Prev. St. Musulin. P. p. 19. V. 1925. (3 put).
- Djeca kapetana Granta*, dr. u 6 č. po J. Verneu. P. p. 19. XII. 1914. (3 put).
- Djevičanski brak*, dr. u 3 č. od J. Lemaitrea. P. p. 9. I. 1912. (3 put).
- Djevojčica*, 1 č. od V. Kuinetické. P. p. 12. XII. 1909. (2 put).
- Diplomate*, kom. u 3 č. od R. Lothara i L. Lipschütza, Prev. R. Bačić. P. p. 7. X. 1914. (3 put).
- Djamileh*, opera u 1 č. od G. Bizeta. P. p. 7. XII. 1924. (5 put).
- Djul-Beaza*, opera u 3 č. od Jovana Urbana. P. p. 23. II. 1924. (4 put).

Dobar frak, kom. u 4 č. od G. Dregelya. P. p. 6. XI.
1914. (19 put).

Dobri prijatelji, kom. u 4 č. od V. Sardoua. P. p. 13.
X. 1907. (9 put).

RUDOLF BUKŠEK

Rudolf Bukšek

Dolarska princesa, opereta u 3 č. od L. Falla. P. p. 21.
II. 1909. (36 put).

Dolazak Hrvata, hist. dr. u 5 č. P. p. 2. IX. 1922. (4 put).

Domišljati Anatol (Le coup de fouet), kom. u 3 č. od M. Hennequina i Duvala. Prev. P. Brani. P. p. 18. VII. 1908. (13 put).

Don Cezar, opereta u 3 č. od R. Selleringa. P. p. 4. X. 1917. (10 put).

Dragi Augustin, opereta u 3 č. od L. Falla. P. p. 25. XII. 1912. (7 put).

Drotar, opereta u 3 č. od F. Lehara. P. p. 8. IV. 1916. (12 put).

Državni odvjetnik Aleksander, dr. u 4 č. od C. Schüller. P. p. 13. X. 1910. (3 put).

Državni stan, kom. u 4 č. od V. Riškova. Prev. J. Maksimović. P. p. 20. XI. 1912. (5 put).

Dubravka, pastirska igra od I. F. Gundulića. P. p. 2. X. 1909. (4 put).

Dubrovačka trilogija, od I. Vojnovića. P. p. 19. I. 1918. (5 put).

Duše, dr. u 3 č. od P. Petrovića. P. p. 21. IX. 1910. (3 put).

Dvadeset dana u hladu, kom. u 3 č. od M. Hennequina i P. Vebera. Prev. Č. Plavšić. P. p. 25. II. 1911. (4 put).

Dva lopova, 1 č. od B. Nušića P. p. 22. IV. 1921. (3 put).

Dvoboj, kom. u 3 č. od H. Lavedana. Prev. I. Švrljuga. P. p. 28. IV. 1908. (3 put).

Dak prosjak, opereta u 3 č. od R. Millöckera. P. p. 5. X. 1915. (8 put).

Davo, dr. u 3 č. od F. Molnara. Prev. S. Tucić. P. p. 31. III. 1910. (17 put).

Davolica, od C. Koste, muzika od C. Millöckera. P. p. 29. X. 1911. (8 put).

Dido, pučki kom. s pjevanjem od Brzaka i Veselinovića. P. p. 15. V. 1918. (18 put).

Ekvinocij, dr. u 4. od I. Vojnovića. P. p. 30. X. 1916. (7 put).

Elektra, trag. u 1. č. od H. Hofmansthala po Sofoklu. P. p. IX. 1923. (3 put).

Elga, nocturno u 6 prizora od G. Hauptmana. P. p. 1. XI. 1916. (7 put).

Eros i Psiha, opera u 5 č. od L. Rožickoga. Prev. Mirko Polić. P. p. 17. V. 1923. (3 put).

Eva, opereta u 3 č. od F. Lehara. P. p. 9. II. 1913. (18 put).

Eugenije Onjegin, opera u 3 č. od P. I. Čajkovskoga. P. p. 14. III. 1921. (16 put).

Faun, kom. u 3 č. od G. Knoblaucha. Prev. M. Bogdanović. P. p. 24. XI. 1917. (21 put).

Josip Papić

Faust, opera od Ch. Gounoda. P. p. 24. IV. 1920. (31 put).

Fedora, dr. u 4 č. od V. Sardoua. Prev. J. Miškatović. P. p. 5. X. 1907. (6 put).

Fedora, opera u 3 č. od U. Giordana. P. p. 8. I. 1919. (9 put).

Femina, kom. u 3 č. od F. Rossema i J. Soesmana. P. p. 4. V. 1920. (3 puta).

- Figarov pir*, kom. opera u 4. č. od W. A. Mozarta. P. p. 25. I. 1923. (11 put).
- Florentinska noć*, dr. u 1 č. od E. Jurkasa. P. p. 21. II. 1919. (6 put).
- Florentinska noć*, opera u 1 č. od Ž. Hirschlera. P. p. 24. IV. 1926. (4 put).
- Fra Diabolo*, kom. opera u 3 č. od F. E. Aubera. P. p. 7. XII. 1912. (7 put.)
- Frasquita*, opereta u 3 č. od F. Lehara. Prev. T. Tanhofer. P. p. 13. X. 1923. (10 put).
- Gardista*, dr. u 3 č. od F. Molnara. P. p. 19. III. 1912. (2 put).
- Geisha*, opereta u 2 č. od Sidneya Jonesa. P. p. 25. IX. 1920. (14 put)
- George Dandin*, kom. u 3 č. od Moliera. P. p. 30. X. 1913. (3 put).
- Glavna stvar*, kom. u 4 č. od N. Jevreinova. Prev. J Maksimović. P. p. 11. I. 1925. (7 put).
- Glupi Jakob*, kom. u 3 č. od T. Rittnera. Prev. S. Tucić. P. p. 4. XI. 1917. (4 put).
- Gogoljeva smrt*, dr. u 1 č. od U. Donadinia. P. p. 18. V. 1924. (3 put).
- Gola žena*, dr. u 4 č. od H. Bataillea. Prev. M. Begović. P. p. 10. IV. 1915. (1 put).
- Golgota*, dr. u 3 č. od M. Predića. P. p. 15. XI. 1913. (2 put).
- Golgota*, misterij u 3 č. od S. Tucića. P. p. 1. XI. 1914. (3 put).
- Gospoda činovnici*, dr. u 3 č. od E. Földesa. P. p. 4. XI. 1915. (3 put).
- Gospodin Alphonse*, dr. u 3 č. od Dumasa Filsa. P. p. 12. X. 1907. (8 put).
- Gospodin de la Palisse*, kom. opera u 3 č. od C. Ferrassea. P. p. 9. XI. 1911. (6 put).
- Gospodin ravnatelj*, kom. u 3 č. od A. Bissona i F. Carréa. Prev. A. Mandrović. P. p. 22. X. 1908. (10 put).
- Gospodin senator*, kom. u 3 č. od F. Schönthana i G. Kadelburga. P. p. 24. X. 1914. (3 put).
- Gospoda iz Maksima*, kom. u 3 č. od G. Feydeana. Prev. A. Mandrović. P. p. 1. II. 1921. (7 put).

Gospoda sa suncokretom, tryptihon od I. Vojnovića. P. p. 12. X. 1912. (6 put).

Gospoda s kamelijama, dr. u 5 č. od A. Dumasa. P. p. 6. III. 1915. (2 put).

Gospoda X, dr. u 4 č. od A. Bissona. P. p. 9. XII. 1911. (9 put).

Gospodica Julija, dr. u 1 č. od A. Strindberga. Prev. J. Ivakić. P. p. 7. X. 1922. (4 put).

Josip Maričić

Gospojičin suprug, kom. u 3. od G. Dregelya. Prev. A. Kotas. P. p. 14. XI. 1916. (3 put).

Govor ptica, kom. u 3 č. od A. Paula. Prev. A. V. Bek. P. p. 1. XIII. 1914. (2 put).

Graditelj Solnes, dr. 3 č. od H. Ibsena. P. p. 6. III. 1917. (2 put).

Gradanin plemič, kom. u 3 č. od Moliera. P. p. 2. III. 1923. (4 put).

- Graničari*, pučki igrokaz od J. Freudenreicha. Muzika od Pokornya. P. p. 17. XII. 1907. (48 put).
- Grbavac*, dr. u 1 č. od M. Dečaka. P. p. 16. XI. 1921. (4 put).
- Grbavac*, opera u 1 č. od N. Baženova-Sljepcova. Libretto od M. Dečaka. P. p. 27. V. 1924. (1 put).
- Grofica Marica*, opereta u 3 č. od E. Kálmana. Prev. D. Vuković. P. p. 16. V. 1925. (55 put).
- Grof Luxemburg*, opereta u 3 č. od F. Lehára. P. p. 24. IX. 1910. (38 put).
- Hallo*, kom. u 3 č. od M. Földesa. P. p. 24. III. 1915. (2 put).
- Hamlet*, trag. u 5 č. od W. Shakespearea. Prev. A. Hrambašić. P. p. 1. XI. 1911. (7 put).
- Hanica*, opereta u 3 č. od Schuberta i Lafittea. P. p. 28. IX. 1918. (37 put).
- Hasanaginica*, trag. u 3 č. od M. Ogrizovića. P. p. 5. VII. 1909. (49 put).
- Hedda Gabler*, dr. u 4 č. od H. Ibsena. P. p. 8. III. 1925. (5 put).
- Hippolitova pustolovina*, kom. u 3. č. od Armonta i Nanceya. P. p. 25. XI. 1911. (3 put).
- Hoffmannove priče*, opera u 3 č. od J. Offenbacha. P. p. 1. X. 1911. (40 put).
- Holandska ženica*, opereta u 3 č. od E. Kálmana. P. p. 29. IX. 1925. (11 put).
- Idiot*, scene iz romana F. M. Dostojevskoga. P. p. 10. XII. 1924. (6 put).
- Ignis sanat*, dr. u 4 č. od L. Andrejeva. Prev. Nik. Andrić. P. p. 8. I. 1910. (4 put).
- Igra ljubavi i slučaja*, kom. u 3 č. od Mariveauxa. Prev. B. Gavella. P. p. 4. II. 1914. (3 put).
- Igranje ljubavlju*, kom. u 3 č. od Sil-Vare. Prev. A. V. Bek. P. p. 11. II. 1922. (4 put).
- Igra njene eksclencije*, dr. u 3 č. od J. Zoe i R. Straussa. P. p. 18. II. 1913. (2 put).
- Igra smrću*, kom. u 3 č. od A. Averčenka. Prev. Lj. Maksimović. P. p. 26. III. 1924 (4 put).
- Igumanov greh*, opereta u 3 č. od Jovana Urbana P. p. 10. III. 1926. (4 put).

Ima li što za carinu, kom. u 3 č. od Henequinna i Webera. P. p. 1. II. 1908. (13 put).

Ilirci, dr. u 3 č. od V. Lunačeka. P. p. 11. XII. 1918. (6 put).

Milan Pihler

Inoče, dr. u 3 č. od Joze Ivakića. P. p. 19. I. 1922. (4 put).

Istra, dr. u 1 č. od Brane. P. p. 1. IX. 1920. (1 put).

- Ivan Ivanović je kriv*, kom. u 1 č. od V. Bilibina. Prev. J. Gojtan. P. p. 25. IV. 1917. (6 put).
- Ivica i Marica*, priča u 5 č. P. p. 6. XII. 1908. (4 put).
- Ivo i Marica*, glazbena priča u 3 č. od Eng. Humperdinka. P. p. 7. III. 1920. (13 put).
- Ivkova slava*, dr. u 4 č. od Stevana Sremca. P. p. 5. I. 1923. (6 put).
- Izrael*, dr. u 3 č. od H. Bernsteina. Prev. N. Vavra. P. p. 6. X. 1910. (4 put).
- Jazavac pred sudom*, dr. u 1 č. od Petra Kočića. P. p. 8. VI. 1919. (1 put).
- Jedanaesta zapovijed*, kom. u 3 č. od V. Šamberka. Prev. V. Anton. P. p. 16. XII. 1914. (2 put).
- Jedva steče zeta*, kom. u 1 č. od Labichea. P. p. 25. XII. 1911. (2 put).
- Jesenje vježbe*, opereta u 3 č. od E. Kálmána. P. p. 30. I. 1910. (47 put).
- Junaci*, kom. u 3 č. od B. Shawa. P. p. 18. II. 1914. (3 put).
- Jutro, dan i noć*, kom. u 3 č. od D. Niccodemia. Prev. T. Manojlović. P. p. 3. VI. 1925. (2 put).
- Kaćiperke*, kom. u 1 č. od Moliera. P. p. 26. II. 1919. (4 put).
- Kakav otac takav sin*, kom. u 3 č. P. p. 27. I. 1909. (18 put).
- Kaljuža*, dr. u 1 č. od Thomasa. P. p. 27. IV. 1921. (1 put).
- Kamen među kamenjem*, dr. od Echegaraya. P. p. 19. III. 1908. (7 put).
- Kao pile u kućinama*, kom. u 3 č. od I. I. Mjasnickoga. P. p. 4. XI. 1909. (4 put).
- Katakcombe* kom. u 4 č. od G. Davisa. Prev. L. Dragutinović. P. p. 7. X. 1915. (8 put).
- Kavalir Miško*, opereta u 3 č. od A. Szirmaya. Prev. D. Vuković. P. p. 21. II. 1926. (9 put).
- Kazališna bezumnost*, lakrdija u 3 č. od B. Milhofera. Prev. A. Mandrović. P. p. 2. II. 1913. (2 put).
- Kean*, dr. u 5 č. od A. Dumasa. Prev. K. Hristić. P. p. 19. XI. 1910. (3 put).

Kino kraljica, opereta u 3 č. od J. Gilberta. P. p. 16.
X. 1915. (14 put).

Kirijaš Henschel, dr. 5 č. od G. Hauptmanna. P. p. 4.
IV. 1916. (2 put).

Kir Janja, kom. u 3 č. od J. St. Popovića. P. p. 29.
XII. 1918. (12 put).

Strahinja Petrović

Klub neženia, kom. u 3 č. od M. Balneckog. P. p. 13.
II. 1916. (4 put).

Knjeginja čardaša. opereta u 3 č. od E. Kálmána. P.
p. 14. X. 1916. (53 put).

Knjeginjica, opereta u 3 č. od F. Lehàra. P. p. 24. I.
1911. (12 put).

- Knez Bonmarché*, opereta u 3 č. od H. Hirscha. P. p. 19. XI. 1925. (9 put).
- Knez Ivo od Semberije*, dr. u 1 č. od B. D. Nušića. P. p. 3. XI. 1912. (9 put).
- Knjižničar*, kom. u 3 č. od G. Mosera. P. p. 14. IV. 1926. (5 put).
- Kod bijelog konja*, kom. u 3 č. od O. Blumenthalia i G. Kadelburga. P. p. 5. IV. 1908. (16 put).
- Kolega Crampton*, kom. u 5 č. od g. Hauptmanna. Prev. M. Marković. P. p. 20. XII. 1913 (2 put).
- Konflandski husari*, dr. u 1 č. od Mirka Dečaka. P. p. 1. IX. 1920. (2 put).
- Kontrolor spavačih vagona*, kom. u 3 č. od A. Bissona. Prev. P. Kreković. P. p. 20. X. 1907. (6 put).
- Korneviljska zvona*, kom. opera u 3 č. od R. Planquettea. P. p. 12. X. 1913. (5 put).
- Koštana*, komad s pjevanjem u 4 č. od Bore Stankovića. Glazba od P. Kostića. P. p. 25. IV. 1918. (17 put).
- Krabuljni ples*, opera od G. Verdia. P. p. 25. XII. 1913. (14 put).
- Krabulja i gospodin u fraku*, baletna pantomima od M. Dečaka. P. p. 12. IV. 1922. (5 put).
- Kradljivac*, dr. u 3 č. od A. Bernsteina. Prev. N. Andrić. P. p. 9. IV. 1908. (7 put).
- Kralj Enzio*, trag. u 5 č. od Breyer — Grohmannia. P. p. 30. III. 1912 (1 put).
- Kralj je zvao*, pučki igrokaz od V. Parme. P. p. 27. XII. 1914. (4 put).
- Kralj Lear*, trag. u 5 č. od W. Shakespearea. Prev. M. Bogdanović. P. p. 30. V. 1925. (5 put).
- Krinke*, dr. u 1 č. od R. Bracca. P. p. 5. XI. 1908. (4 put).
- Kriza*, dr. u 3 č. od Marca Praga. P. p. 22. I. 1910. (3 put).
- Ksenija*, opera u 1 č. od V. Parme. P. p. 24. X. 1907. (5 put).
- Kroz život*, trilogija od S. Tucića. P. p. 6. III. 1912. (3 put).
- Ladanjska opozicija* kom. u 3 č. od M. Derenčina. P. p. 13. I. 1910. (3 put).
- Lakme*, opera u 3 č. od L. Delibesa. P. p. 12. II. 1925. (7 put).

- La main*, mimodrama u 1 č. od H. Berešya. P. p. 10.
 IV. 1923. (1 put).
- Lazarevo vaskrsenje*, dr. u 4 č. od I. Vojnovića. P. p.
 25. II. 1924. (4 put).
- Lijepa Galateja*, opereta u 1 č. od Suppéa. P. p. 24. X.
 1907. (10 put).
- Lijepa Jelena*, opereta u 3 č. od J. Offenbacha. P. p.
 22. III. 1910. (32 put).
- Lijepa pustolovina*, kom. u 3 č. od Caillaveta, Flersa i
 Reya. P. p. 6. XII. 1916. (2 put).
- Lijepa Riseta*, opereta u 3 č. od L. Falla. P. p. 22. II.
 1911. (14 put).
- Lijepa Saskia*, opereta u 3 č. od O. Nedbala. Prev. D.
 Vuković. P. p. 19. IV. 1918. (9 put).
- Lili*, opereta u 3 č. od Hervéa. P. p. 26. V. 1917. (7
 put).
- Liliom*, legenda u 7 sl. od F. Molnara. Prev. A. V. Bek.
 P. p. 17. I. 1918. (11 put).
- Lohengrin*, opera u 3 č. od R. Wagnera. P. p. 31. I.
 1922. (8 put).
- Lokalna željeznica*, kom. u 3 č. od L. Tome. Prev. An-
 drija Milčinović. P. p. 4. XI. 1907. (6 put).
- Lomača*, dr. u 3 č. od A. Strindberga. P. p. 6. II. 1919.
 (8 put).
- Lovorika i prosjački štap*, komad u 4 č. s pjevanjem od
 K. Holteia. P. p. 10. X. 1818. (3 put).
- Lov za uživanjem* dr. u 5 č. od F. A. Buttia. P. p. 30.
 IX. 1911. (3 put).
- Lumpacius Vagabundus*, lakr. od Nestroya. P. p. 21. II.
 1909. (18 put).
- Luta*, kom u 4 č. od P. Vebera. Prev. M. Šenoa. P. p.
 29. II. 1912. (7 put).
- Lutka*, opereta u 3 č. od G. Audrana. P. p. 25. II. 1909.
 (17 put.)
- Ljubakanje*. dr. u 3 č. od A. Schnitzlera. Prev. M. Zec.
 P. p. 22. IX. 1908. (8 put).
- Ljubav bđije*, kom. u 4 č. od A. Caillveta i R. Flersa,
 P. p. 11. VII. 1909. (11 put).
- Ljubav na tavanu*, opereta u 3 č. od P. Stojanovića. P.
 p. 16. III. 1918. (18 put).

- Ljubavni napitak*, kom. opera u 3 č. od G. Donizettia. P. p. 18. IV. 1923. (6 put).
- Ljubavni valcer*, opereta u 3 č. od C. M. Ziehrera. P. p. 13. I. 1910. (4 put).
- Ljubav u snijegu*, opereta u 3 č. od R. Benatszkoga. P. p. 27. III. 1917. (14 put).
- Ljubimac gospoda*, kom. u 3 čin od A. Testonia. Prev. J. Švrljuga. P. p. 9. XII. 1915. (3 put).
- Ljubomor*, trag. u 4 č. od P. M. Arcibaševa. Prev. J. Ivakić. P. p. 13. I. 1921. (5 put).
- Ljudevit XI.*, trag. u 5 č. od C. Delavignea. P. p. 23. XII. 1915. (5 put).
- Macbeth*, trag. u 5 č. od W. Shakespearea. Prev. I. Vojnović. P. p. 27. IV. 1916. (3 put).
- Madame Bonivard*, kom. u 3 č. od A. Bissona i Marsa. Prev. D. S. Djokić. P. p. 2. X. 1907. (9 put).
- Madame Butterfly*, opera u 3 č. od G. Puccinia. P. p. 10. XI. 1912. (60 put).
- Madame Mongodin*, kom. u 3 č. od E. Bluma i R. Tochea. Prev. A. Mandrović. P. p. 15. II. 1908. (2 put).
- Madame Pompadour*, opereta u 3 č. od L. Falla. Prev. D. Vuković. P. p. 3. XII. 1923. (16 put).
- Madame Sans — Gene*, kom. u 3 č. od V. Sardoua. Prev. N. Andrić. P. p. 8. I. 1924. (7 put).
- Madame Troubadur*, opereta u 3 č. od S. Albinia. P. p. 21. XI. 1909. (16 put).
- Maja*, dr. u 1 č. od P. Petrovića. P. p. 20. II. 1908. (4 put).
- Majstorica Ruža*, dr. u 3 č. od J. Ivakića, P. p. 6. IV. 1924. (3 put).
- Maksimiljan Vjerni*, lakr. u 3 č. od C. Impekovenia i K. Matherna. Prev. T. Tanhofer. P. p. 16. IX. 1925. (8 put).
- Mala čokoladarica*, kom. u 4 č. od P. Gavaulta. P. p. 1. II. 1911. (12 put).
- Mala Biraghi*, kom. u 3 č. od A. Fraccarolia. Prev. T. Manojlović. P. p. 5. XII. 1925. (5 put).
- Mali grof*, opereta u 3 č. od A. Renya. P. p. 29. II. 1912. (11 put).
- Mam'selle Nitouche*, opereta u 3 č. od Hervéa. P. p. 19. I. 1908. (34 put).

- Mandarin*, 7 sl. od P. Franka. Prev. T. Tanhofer. P. p. 23. IV. 1922. (4 put).
- Manon*, opera u 4 č. od J. Masseneta. P. p. 27. XI. 1915. (17 put).
- Mascotte*. kom. opera u 3 č. od G. Audrana. P. p. 3. X. 1909. (23 put).
- Medvjed*, šala u 1 č. od A. P. Čehova. Prev. I. Gojtan. P. p. 14. XI. 1908. (2 put).
- Mercadet*, kom. u 3 č. od H. de Balzaca. P. p. 10. I. 1925. (6 put).
- Mignon*, opera u 3 č. od A. Thomasa. P. p. 12. I. 1913. (18 put).
- Mikado*, opereta u 2 č. od A. Sullivana. P. p. 6. III. 1910. (5 put).
- Mirandolina*, kom. u 3 č. od A. Goldonia. P. p. 29. II. 1920. (4 put).
- Mladost*, dr. u 3 č. od M. Halbea. Prev. S. Španić. P. p. 14. I. 1914. (2 put).
- Mletački trgovac*, kom. u 4 č. od W. Shakespearea. P. p. 19. II. 1913. (4 put).
- Mlinar i njegovo dijete*, gl. u 5 č. od Raupacha. P. p. 1. XI. 1908. (2 put).
- Moć tmine*, dr. u 5 č. od L. N. Tolstoja. Prev. S. Lukić. P. p. 3. VI. 1916. (8 put).
- Modri miš*, kom. u 3 č. od A. Engla i J. Horsta. Prev. Ljerka Šram. P. p. 20. X. 1910. (2 put).
- Moja gospodica supruga*, kom. u 4 č. od C. Gavaulta i R. Charvaja. Prev. M. Vrabec. P. p. 5. III. 1908. (3 put).
- Moloh*, dr. u 3 č. od L. Birinskoga. Prev. A. Harambašić. P. p. 25. XI. 1919. (8 put).
- Momci na brod*, opereta u 1 č. od I. Zajca. P. p. 21. XI. 1908. (10 put).
- Monna Vana*, dr. u 3 č. od M. Maeterlincka. Prev. N. Andrić. P. p. 28. XII. 1922. (4 put).
- Moral*, kom. u 3 č. od L. Thome. P. p. 29. III. 1917. (2 put).
- Moral gospode Dulske*, tragikom. u 3. č. od g. Zapolsiske. P. p. 2. X. 1909. (9 put).
- Morfij*, dr. u 4 č. od L. Herzera. Prev. T. Tanhofer. P. p. 19. IX. 1925. (4 put).

Mrak, dr. u 3 č. od P. Petrovića. P. p. 18. I. 1919., (4 put).

Mrlja koja čisti, dr. u 4 č. od Echegaraya. P. p. 30. XI. 1907. (3 put).

Mrtve oči, opera od E. D' Alberta. P. p. 26. V. 1922. (10 put).

Mr. Wu, dr. u 3 č. od M. Vernona i H. Ovna. Prev. N. Vavra. P. p. 23 II. 1922. (4 put).

Mužikaševa kći, opereta u 3 č. od G. Jarnoa. P. p. 20. I. 1910. (8 put).

Muž na lutriji, kom. u 3 č. od R. J. Younga. P. p. 20. IX. 1918. (5 put).

Muž veseljak, opereta u 3 č. od G. Eyslera. P. p. 16. XI. 1913. (5 put).

Nabob, opereta u 3 č. od S. Albinia. P. p. 2 V. 1908. P. p. 25. I. -908. (29 put).

Nada, dr. u 4 č. od H. Heiermansa. Prev. N. Vavra. P. p. 17. X. 1907. (13 put).

Na dnu života, dr. u 4 č. od Maksima Gorkog. P. p. 17. XI. 1908. (4 put).

Napadaj, dr. u 3 č. od H. Bernsteina. P. p. 30. I. 1917. (2 put).

Napast u dolini šentflorijanskoj, farsa u 3 č. od Ivana Cankara. P. p. 27. I. 1923. (4 put).

Napokon sami, opereta u 3 č. od F. Lehára. P. p. 10. II. 1916. (5 put).

Na posijelu, dr. u 5 č. od A. Starickina. Muzika N. Lisjenka. P. p. 29. XII. 1910. (3 put).

Narodni poslanik, kom. u 3 č. od B. Đ. Nušića. P. p. 10. IX. 1913. (17 put).

Nasilno ukonacivanje, lakr. u 3 č. od F. Arnolda i E. Bacha. Prev. Đ. Berkeš. P. p. 30. V. 1923. (6 put).

Na svadbenom putovanju, kom. u 3 č. od M. Hennequina. P. p. 17. X. 1914. (1 put).

Naša deca, kom. u 1 č. od B. Đ. Nušića. P. p. 2. III. 1908. (4 put).

Naša žena, kom. u 3 č. od A. Balasza. P. p. 11. I. 1916. (3 put).

Na uranku, opera od St. Biničkoga. P. p. 2. V. 1908. (1 put).

- Nebeska kruglja*, kom. u 3 č. od Caillaveta, Flersa i Reya. P. p. 29. IX. 1917. (3 put).
- Nelly Rosier*, kom. u 3 č. od P. Bilhanda i M. Hennequina. Prev. N. Andrić. P. p. 16. I. 1910. (2 put).
- Nepoštenjaci*, dr. u 3 č. od Rovetta. Prev. S. Matavuli. P. p. II. III. 1908. (5 put).
- Neprijatelj puka*, dr. u 5 č. od H. Ibsena. Prev. J. Ibler. P. p. 10. X. 1907. (3 put).
- Nervozne žene*, kom. u 4 č. od g. Bluma i R. Tochea, Prev. Stanka Glišićeva. P. p. 8. X. 1907. (8 put).
- Neumrli lola*, opereta u 3 č. od E. Eyslera. P. p. 26. XI. 1911. (7 put).
- Nevina Suzana*, opereta u 3 č. od J. Gilberta. P. p. 19. XII. 1911. (13 put).
- Nevjerni Toma*, kom. u 3 č. od Laufsa i Jacobia. P. p. 29. XI. 1907. (6 put).
- Neženje*, kom. u 3 č. P. p. 13. II. 19. 5. (2 put).
- Nikola Šubić Zrinjski*, glazbena trag. od I. pl. Zajca. Libreto od H. Badalica. P. p. 21. V. 908 (62 put).
- Nioba*, kom. u 3 č. od E. Paultona i O Blumenthala. Prev. N. Andrić. P. p. 25. XI. 1914. (8 put).
- Nora*, dr. u 3 č. od H. Ibsena. Prev. N. Kokotović. P. p. 6. XII. 1910. (2 put).
- Novi red*, kom. u 3 č. Od J. E. Tomić. P. p. 7. XI. 1918. (8 put).
- Njih četvero*, trag. u 3 č. od G. Zapoljske P. p. 30. IX. 1918. (3 put).
- Nju*, tragikom. u 9 sl. od O. Dimova. P. p. M. Begović. P. p. 30. I. 1924. (3 put).
- Običan čovek*, kom. u 3 č. od B. Dj. Nušića. P. p. 4. XII. 1913. (21 put).
- Oče naš*, opera u 1 č. od I. pl. Zajca. P. p. 16. X. 1919. (6 put).
- Očinski dom*, dr. u 4 č. od H. Sudermann. Prev. K. Zajčić. P. p. 9. XI. 1910. (3 put).
- Odgodenja noć*, lakr. u 3 č. od F. Arnolda i E. Bacha. Prev. T. Tanhofer. P. p. 30. V. 1926. (6 put).
- Offenbach*, opereta u 3 č. od Faragoa. Prev. D. Vuković i T. Tanhofer. P. p. 14. III 1923. (8 put)
- Oganj*, opera u 3 č. od B. Berse. P. p. 20. II. 1921. (5 put).

On, dr. u 1 č. od Sv. Čorovića. P. p. 4. VI. 1922.
(2 put).

On i njegova sestra, lakr. s muzikom od Buchbindera i
i Raimanna. P. p. 6. V. 1922. (6 put).

On, ona, ono, kom. u 1 č. od R. Bracca. P. p. 12. XII.
1909. (3 put).

Ono nešto, kom u 3 č. od A. Testonia. Prev. I. Švrljuga.
P. p. 6. X. 1908. (6 put).

Opatna igra, dr. u 3 č. od E. Didringa. P. p. 17. X.
1911. (4 put).

Oprosna večera, kom. u 1 č. od A. Schnitzlera. Prev.
N. Vavra. P. p. 23. XI. 1909. (6).

Orfej u podzemlju, opereta u 4 č. od J. Offenbacha.
P. p. 25. XI. 1916. (16 put).

Orlov, opereta u 3 č. od B. Granichstädtena. P. p. 10.
I. 1926. (15 put).

Oružar, kom. opera u 3 č. od A. Lortzinga. P. p. 21.
IV. 1908. (3 put).

Osloboditelji, dr. u 3 č. od S. Tucića. P. p. 31. I. 1920.
(5 put).

Osma žena, kom. u 3 č. od A. Savoira. P. p. 11. VI.
1926. (4 put).

Otelo, trag. u 5 č. od W. Shakespearea. Prev. Karlo-
vić. P. p. 1. XI. 1912. (10 put).

Otmica Sabinjanaka, kom. u 4 č. od Schönthana. Prev.
A Harambašić P. p. 18. III. 1911. (7 put).

Pagliacci, opera u 1 č. od Leoncavalla. P. p. 7. XI.
1908. (38 put).

Papa, kom. u 3 č. od A. Caillaveta i R. Flersa. P. p.
31. I. 1912. (11 put).

Papa Martin, dr. u 3 č. od C. Cormonda i E. Grangea.
P. p. 25. II. 1916. (3 put).

Pastorak, dr. u 4 č. od J. E. Tomića, P. p. 24. I. 1912.
(4 put).

Peer Gynt, baletna suita po Griegu. P. p. 24. III. 1919
(5 put).

Pelivan Sv. Gospe, opera u 3 č. od J. Masseneta. P. p.
6. VI. 1925. (9 put).

Pension Schöller, lakr. u 3 č. od K. Laufsa. P. p. 12.
XII. 1914. (3 put).

Pepejuga, gl. u 6 sl. od A. Görnera, P. p. 26. XII. 1914. (5 put).

Petar Zrinski, hist. dr. u 5 č. od Evgenija Kumičića. P. p. 21. VI. 1908. (21 put).

Pierretin veo, pantomina od A. Schnitzlera i Dohnanya. P. p. 9. IV. 1923. (2 put).

Pierrot Ilo, opereta u 3 č. od Ive Tijardovića. P. p. 28. X. 1924. (11 put).

Pikova dama, opera u 3 č. od P. I. Čajkovskoga. P. p. 29. IV. 1922. (10 put).

Pirovanje, dr. u 3 č. od Mite Dimitrijevića. P. p. 27. II. 1926. (2 put).

Pjesma, dr. u 1 č. od Mirka Dečaka. P. p. 16. XI. 1921. (5 put).

Ples mrtvaca, dr. u 4 č. od A. Strindberga. Prev. V. Ivanović. P. p. 15. X. 1924. (5 put).

Ples u operi, opereta u 3 č. od R. Henbergera. P. p. 20. II. 1910. (4 put).

Pljusak, kom. u 3 č. od P. Petrovića. P. p. 24. II. 1918. (5 put).

Pobjednica, opereta u 3 č. od J. Kleina. Prev. D. Vučović. P. p. 14. IX. 1924. (7 put).

Pod oblacima, kom. u 1 č. od B. Dj. Nušića. P. p. 8. VI. 1919. (1 put).

Pod starost, kom. o 1 č. od B. Dj. Nušića. P. p. 8. VI. 1919. (6 put).

Pokladna vila, opereta u 3 č. od E. Kálmana. Prev. D. Vučović. P. p. 23. V. 1922. (13 put).

Poljačka krv, opereta u 3 č. od O. Nedbala. P. p. 1. II. 1914. (51 put).

Ponoć, groteska u 3 č. od Josipa Kulundžića. P. p. 1. IV. 1922. (6 put).

Porin, opera od V. Lisinskoga. P. p. 23. VI. 1921. (10 put).

Portefeuille, kom. u 1 č. od O. Mirbeaua. Prev. M. Šenoa. P. p. 1. III. 1908. (7 put).

Posljednja mazurka, opereta u 3 č. od F. Lehara. P. p. 16. I. 1925. (11 put).

Posljednji ples biskupa Orleanskog, kom. u 1 č. od M. Begovića. P. p. 4. II. 1918. (5 put).

- Poslednji Zrinski*, trag. u 5 č. od H. Dragošića. P. p. 1. XII. 1907. (7 put).
- Pouzdani sastanak*, kom. u 3. č. od J. Ivakića. P. p. 18. XI. 1915. (4 put).
- Povjerenik čudorednosti*, kom. u 3 č. od Mauraya i Ch. Admonta. P. p. 29. X. 1910. (3 put.)
- Povratak*, dr. u 1 č. od S. Tucića. P. p. 11. XI. 1908. (5 put).
- Povratak*, opera u 1 č. od J. Hatzea po drami S. Tucića. P. p. 16. X. 1919. (12 put).
- Po zapovijedi vojvotkinje*, opereta u 3 č. od B. Granich-städtena. P. p. 20. IX. 1922. (10 put).
- Požar strasti*, dr. u 3 č. od J. Kosora. P. p. 2. XII. 1916. (10 put).
- Prava duše*, dr. u 1 č. od G. Giacose. Prev. M. Šenoa. P. p. 2. II. 1908. (3 put).
- Pred ispitom zrelosti*, kom. u 1 č. od M. Begovića. P. p. 4. II. 1918. (5 put).
- Priča o vuku*, dr. u 3 č. od F. Molnara. Prev. A. V. Bek. P. p. 18. X. 1913 (5 put).
- Pričuvnikova ženidba*, šala u 4 č. od Durua i Chivota. P. p. 26. XII. 1907. (7 put).
- Prijatelj iz Lyona*, kom. u 3 č. od Th. Barrièrea i L. Tybausta. P. p. 11. II. 1912. (1 put).
- Prijatelj iz mladih dana*, kom. u 4 č. od L. Fulde. Prev. M. Šrabec. P. p. 18. X. 1916. (3 put).
- Primadonna*, kom. u 3 č. od M. Derenčina. P. p. 13. II. 1919. (5 put).
- Prodana nevjesta*, opera u 3 č. od Bedržiha Smetane. P. p. 3 X. 1907. (83 put).
- Proljetni zrak*, opereta u 3 č. od Reiterera. P. p. 25. XII. 1908. (11 put).
- Proljetno jutro*, pastel u 1 č. od M. Ogrizovića. P. p. 8. III. 1908. (14 put).
- Promašeni životi*. dr. u 14 sl. od H. L. Lenormanda. Prev. B. Gavella. P. p. 17. III. 1925. (3 put).
- Propust Sodome*, dr. u 5 č. od H. Sudermannia. P. p. 16. XI. 1911. (3 put).
- Prosidba*, kom. u 1 č. od A. P. Čehova. Prev. J. Ivakić. P. p. 25. IV. 1917. (2 put).

Proslava pjevačkih društava, kom. u 3 č. od J. Ivakića.
P. p. 4. V. 1916. (2 put).

Protekcija, kom u 5 č. od B. Đ. Nušića. P. p. 1. XII.
1911. (26 put).

Prvak u boksanju, lakr. u 3 č. od O. Schwarza i C.
Matherna. Prev. T. Tanhofer. P. p. 25. IX. 1924. (9 put).

Psyche, priča u 3 č. od I. Vojnovića. P. p. 14. III. 1910.
4 put).

Ptičar, opereta u 3 č. od K. Zellera. P. p. 14. XII. 1915.
(22 put).

Pučina, dr. u 4 č. od B. Đ. Nušića. P. p. 24. IX. 1921
(2 put).

Pustinjakovo zvono, kom. opera u 3 č. od A. Maillarta,
P. p. 9. XI. 1919. (14 put).

Put oko ljubavi, opereta u 3 č. od O. Strausa. P. p.
30. XII. 1915. (15 put).

Put oko sveta, kom. u 9 sl. od B. Đ. Nušića. P. p. 8.
IX. 1922. (9 put).

Put oko zemlje za 80 dana, gl. u 5 č. od D'Ennerya i
J. Vernea. P. p. 22. XI. 1908. (3 put).

Put u Meksiku, kom. u 4 č. od P. Monnery-Eona. P. p.
23. IX. 1913. (6 put).

Pygmalion, kom. u 5 č. od B. Shawa. P. p. 23. X. 1924.
(4 put).

Rabi Ascher, P. P. 1. V. 1908.

Radosti svoga doma, kom. u 3. č. od M. Hennequina.
P. p. 30. XII. 1911. (10 put).

Raj na zemlji, kom. u 3 č. od J. Horsta. P. p. 10. X.
1914. (4 put).

Rasipnik, gl. u 4 č. od Raymunda. P. p. 10. XII. 1908.
(8 put)

Rastavljena žena, opereta u 3 č. od L. Falla. P. p. 7.
IV. 1910. (15 put).

Razbojnici, dr. u 5 č. od Schillera. Prev. N. Andrić.
P. p. 27. XII. 1912. (8 put).

Republika u Magaraševcu, lakr. u 2 č. od A. Kuzma-
novića. P. p. 17. III. 1923. (2 put).

Revizor, kom. u 3 č. od Gogolja. P. p. 19. X. 1912.
(20 put).

- Ribice*, satira u 1 č. od Beniérea. P. p. 21. XII. 1909.
(5 put).
- Ridokosa*, dr. s pjevanjem u 4 č od Lukača. Muzika od Eléka. P. p. 6. I. 1913. (3 put).
- Rigoletto*, opera od G. Verdia. P. p. 17. III. 1918. (28 put)
- Rkač*, dr. u 4 č. od P. Petrovića. P. p. 7. IX. 1921.
(5 put).
- Robert i Bertram*, lakrdija u 4 č. od C. Rädera. P. p. 10. II. 1923. (7 put).
- Rođaka iz Varšave*, kom. u 3 č. od L. Verneuillea. Prev. VI. Dragutinović. P. p. 10. II. 1926. (6 put).
- Romantična žena*, opereta u 3 č. od K. Weinbergera. P. p. 15. X. 1911. (5 put).
- Romantične duše*, kom. u 3 č. od E. Rostanda. Prev. S. Pandurović. P. p. 29. IX. 1920. (3 put).
- Romeo i Julija*, trag. u 5 č. od W. Shakespearea. P. p. 12. I. 1912. (5 put).
- Rosa Bernd*, dr. u 5 č. od G. Hauptmanna. P. p. 29. I. 1916. (2 put).
- Rusalka*, opera u 3 č. od A. Dvožaka. P. p. 31. X. 1925. (5 put).
- Ruška*, dr. u 4 č. od P. Petrovića. P. p. 13. I. 1909.
(4 put).
- Ružni Ferante*, kom. u 3 č. od S. Lopeza. Prevela Z. Vuksan-Barlović. P. p. 22. X. 1919. (5 put).
- Sablasti*, dr. u 3 č. od H. Ibsena. Prev. M. Begović. P. p. 16. I. 1908. (12 put).
- Salamanke*, P. p. 5. XI. 1908. (1 put).
- Saloma*, trag. u 1 č. od O. Wildea. P. p. 15. IX. 1922.
(4 put).
- Samaričanka*, dr. u 3 č. od E. Rostanda. P. p. 2. IV. 1923. (4 put).
- Samson i Dalila*, opera u 3 č. od Saint-Sensa. P. p. 1. IV. 1926. (6 put).
- San ljetne noći*, kom. u 5 č. od W. Shakespearea. P. p. 18. XI. 1921. (3 put).
- Savršena ljubav*, dr. u 3 č. od R. Bracca. P. p. 5. XII. 1911. (3 put).
- Seja*, dr. u 1 č. od P. Petrovića. P. p. 10. II. 1908. (3 put).

- Seljačka buna*, hist. dr. po A. Šenoi od Đ. Prejca. P. p. 1. I. 1908. (3 put).
- Seoska lola*, igrokaz s pjevanjem u 3 č. od E. Totha. P. p. 23. XI. 1913. (2 put).
- Seviljski brijač*, kom. opera u 3 č. od Rossinia. P. p. 29. IX. 1908. (27 put).
- Sherlock Holmes*, kom. u 4 č. po motivima C. Doyle-a složio F. Bonn. Prev. A. Kotas. P. p. 19. VII. 1908. (5 put).
- Silom bolesnik*, kom. u 3 č. od Molièra. Prev. I. Velikanović. P. p. 12. XII. 1923. (9 put).
- Sirota djevojka*, kom. u 3 č. od L. Krenna i C. Lindaua. Prev. M. Ogrizović. Glazba od L. Kuhna. P. p. 22. XII. 1907. (18 put).
- Sirotinja*, trag. u 5 č. od A. Wildgansa. Prev. A. V. Bek. P. p. 13. X. 1920. (4 put).
- Skampolo*, kom. u 3 č. od D. Niccodemia. Prev. T. Manojlović. P. p. 25. I. 1925. (6 put).
- Slijepčeva žena*, dr. u 1 č. od M. Derenčina P. p. 2. III. 1916. (3 put).
- Slobodni zidari*, lakr. u 3 č. od K. Laufsa. Prev. F. Ž. Miller. P. p. 20. I. 1915. (1 put).
- Slomljeni ponos*, dr. u 3 č. od L. Stroupežnickoga. P. p. 23. I. 1916. (3 put).
- Smrt Majke Jugovića*, dr. pjesma u 3 pjev. od I. Vojnovića. P. p. 20. IV. 1908. (14 put).
- Snob*, kom. u 3 č. od C. Sternheima. Prev. I. Lukić. P. p. 10. I. 1918. (3 put).
- Snješka i sedam patuljaka*, božićna kom. u 13. sl. s plesom od C. A. Gornera. Prev. A. Hašambašić. P. p. 26. XII. 1913. (9 put).
- Soba br. 6*, groteska u 1 č. od A. P. Čehova. P. p. 24. II. 1923. (3 put).
- Sreća u zatišju*, dr. u 3 č. od H. Sudermannia. P. p. 14. X. 1914. (2 put).
- Sretan brak*, kom. u 3 č. od P. Nansena. Prev. S. Tučić. P. p. 18. XII. 1912. (2 put).
- Stambulska ruža*, opereta u 3 č. od L. Falla. Prev. D. Vuković. P. p. 8. II. 1918. (40 put).
- Stari Heidelberg*, dr. u 5 č. od V. Meyer-Förstera. Prev. A. Kottas. P. p. 11. XI. 1909. (3 put).

- Stari kapral*, dr. u 5 č. od Dumaurira i D' Ennerya.
Prev. D. Joksić. P. p. 21. III. 1911. (3 put).
- Stari paviljon*, dr. u 4 č. od G. Wieda P. p. 16. XII. 1911. (3 put).
- Stojanda*, dr. u 1 č. od P. Petrovića. P. p. 18. V. 1924. (3) put).
- Stradaoci*, dr. u 3 č. od Brieuxa. Prev. I. Velikanović. P. p. 9. XII. 1920. (5 put).
- Stranac*, legenda od J. V. Jeromea. Prev. M. Grlović. P. p. 25. I. 19 4. (2 put).
- Strijelac vilenjak*, (Der Freischütz). opera u 3 č. od C. M. Webera. P. p. 2. XII. 1907. (14 put).
- Sumnjiwo lice*, kom. u 2 č. od B. Dj. Nušića. P. p. 28. X. 1923. (14 put).
- Suza*, tetralogija od P. Petrovića. P. p. 17. II. 1915. (3 put).
- Suzanina tajna*, opera u 1 č. od E. Wolf Ferraria. P. p. 7. XII. 1924. (6 put).
- Svadba sa revolucije*, drama u 3 č. od S. Michaelisa. Prev. J. Kaiser. P. p. 18. XII. 1910. (4 put).
- Svadba za revolucije*, opera u 3 č. od E. D' Alberta. Prev. D. Vuković. P. p. 8. XI. 1923. (4 put).
- Svadbeni let*, dr. u 3 č. od M. Begovića. P. p. 28. XII. 1925. (4 put).
- Svadbašnjost*, dr. u 3 č. od M. Marjanovića. P. p. 7. I 1911. (1 put).
- Svet*, kom u 4 č. od B. D. Nušića. P. p. 5 X. 1911. (18 put).
- Svetski rat*, kom u 1 č. od B. Dj. Nušića. P. p. 28. VI. 1923. (7 put).
- Svijet bez muškaraca*, kom. u 3 č. od A. Engela i J. Horsta. Prev. L Dragutinović. P. p. 1. XII. 1925. (5 put).
- Ševa*, opereta u 3 č. od F. Lehára. Prev. D. Vuković. P. p. 21. XII. 1918. (32 put).
- Šišmiš*, opereta u 3 č. od J. Straussa. P. p. 19. IV. 1908. (28 put).
- Škola ljubavi*, opereta u 3 č. od F. Korolanya. P. p. 23. III 1912. (4 put).
- Škola cocotte*, kom. u 3 č. od Armonta i Gerbidona. Prev. R. Maixner. P. p. 3. I. 1926. (7 put).

Školnik Flachsmann, kom. u 3 č. od O. Ernsta. Prev. N. Vavra. P. p. 19. II. 1900. (8 put).

Školjka, dr. u 3 č. od A. Kraighera. P. p. 4. X. 1921. (3 put).

Škrtac, kom. u 3 č. od Molièra. Prev. I. Širola P. p. 29. XII. 1908. (12 put).

Šokica, pučki igrokaz u 3 č. od I. Okrugića. P. p. 26. XII. 1912. (7 put).

Španska muha, laskr. u 3 č. od F. Arnolda i E. Bacha. P. p. 5. XII. 1914. (4 put).

Što žena hoće . . ., kom. u 3 č. od Reya i Savoira. Prev. Vl. Dragutinović. P. p. 7. X. 1925. (6 put).

Šuma, dr. u 3 č. od P. Petrovića. P. p. 15. I. 1916. (6 put).

Šumareva Krista, opereta u 3. č. od G. Jarnoa. P. p. 21. X. 1908. (37 put).

Tajfun, dr. u 4 č. od M. Lengyela. Prev. S. Tucić P. p. 7. III. 1911. (4 put).

Tako ti je na tom svijetu, dijete moje, kom. u 2 č. od G. Galline. Prev. B. Rucović. P. p. 4. IV. 1908. (7 put).

Tih dom, burleska u 1 č. od G. Courtelina. Prev. N. Andrić. P. p. 28. XII. 1907. (10 put).

Tko je mrtav, kom. u 1 č. od Dj. Prejca. P. p. 26. XI. 1908. (1 put).

Tomislav, hist. dr. u 5 č. od Stjepana Miletića. P. p. 5. IX. 1925. (7 put).

Toledski zlatar, opera u 3 č. od J. Offenbacha. P. p. 9. IV. 1925. (4 put).

Tosca, opera u 3 č. od G. Puccinia. P. p. 3. X. 1916. (45 put).

Tragedija djece, dr. u 3 č. od K. Schönherra. Prev. A. V. Bek. P. p. 19. IX. 1922. (4 put).

Traviata, opera u 4 č. od G. Verdia. P. p. 22. II. 1913. (75 put).

Treća eskadrona, kom. u 3 č. od Buchbindera P. p. 3. X. 1914. (8 put).

Tri djevojčice, opereta u 3 č. od Schuberta — Berteja. P. p. 6. II. 1917. (49 put).

Trilby, dr. u 4 č. od P. M. Pottera. Prev. A. Schneider. P. p. 29. XI. 1910. (3 put).

- Tri žene*, kom. u 3 č. od Grenet — Dancourta. Prev. M. Glišić. P. p. 29. II. 1908. (2 put).
- Troubadour*, opera u 4 č. od G. Verdia. P. p. 11. VI. 1916. (27 put).
- Truli dom*, dr. u č. od S. Tucića. P. p. 20. V. 1910. (5 put).
- Tvorničar*, dr. u 3 č. od Hamlena. Prev. J. H. Vilovskij. P. p. 11. III. 1909. (3 put).
- U Bečkom Novom Mjestu*, epilog trag. Zrinskih. Od M. Ogrizovića. P. p. 30. IV. 1921. (2 put).
- U civilu*. kom. u 1 č. od G. Kadelburga. Prev. Nik. Andrić. P. p. 20. VI. 1907. (4 put).
- Učiteljica*, kom. u 3 č od A. Brody. P. p. 10. I. 1917. (3 put).
- U dječjem carstvu*, dječja kom u 3 č. od F. Martoša. Glazba od P. Jacobia. P. p. 23. XII. 1919. (8 put).
- U dolini*, dr. u 3 č. od A. Guimereia, P. p. 14. I. 1913. (4 put).
- U dolini*, opera od E. D' Alberta. P. p. 25. XI. 1919. (21 put).
- Ujakova kuća*, šala u 3 č. od Mjasnickoga. P. p. 4. XII. 1912. (4 put).
- Ukleti Holandez*, opera u 3 č. od R. Wagnera. P. p. 28. III. 1923. (12 put).
- Ukroćena goropad*, kom. u 5 č. od W. Shakespearea. Prev. S. Španić. P. p. 13. X. 1909. (3 put).
- U novoj koži*, kom. u 3 č. od E. Reya. Prev. Vi. Treščec. P. p. 7. IV. 1921 (4 put).
- U okviru zakona*, dr. u 4 č. od B. Veillera. Prev. A. V. Bek. P. p. 1. XI. 1919. (7 put).
- Uriel Akosta*. trag. u 5 č od K. Gutzkowa. Prev. J. E. Tomić. P. p. 9. I. 1915. (1 put).
- Uršula*, opereta u 3 č. od H. Dostala. P. p. 12. V. 1917. (5 put).
- Uskrsnuće*, dr. u 5 č. od H. Bataillea p. L. Tolstoju. P. p. 11. XII. 1922. (2 put)
- U službi domovine*, dr. u 3 č. od K. Felda. Prev. M. Begović. P. p. 14. XI. 1925. (1 put).
- U sumraku*, dr. u 4 č. od F. Hrčića. P. p. 27. X. 1909. (2 put).

Utopljeno zvono, dr. u č. od G. Hauptmanna. Prev. R. Odavić. P. p. II. XI. 1915. (3 put).

U zdencu, kom. opera u 1 č. od V. Blodeka. P. p. 19. X. 1918. (14 put).

Večera Kralja Baltazara, auto sacramentale od Calderona. Prev. A. Matasović. P. p. 15. VIII. 1924. (2 put).

Velegradski zrak, kom. u 4 č. od O. Blumenthala i G. Kadelgurga. P. p. 1. I. 1915. (1 put).

Veliki knez Georgijski, kom. u 3 č. od W. S. Maughama. P. p. 0. III. 1915. (2 put).

Vesela udovica, opereta u 3 č. od Franje Lehara. P. p. 29. X. 907. (51 put).

Vesele žene Windsorske, kom. opera u 3 č. od O. Nicolaia. P. p. 30. I. 1920. 12 put.

Vjera i zavičaj, trag. u 3 č. od K. Schönherra. P. p. 1. X. 1911. (3 put).

Vještica, dr. u 1 č. od A. P. Čehova. P. p. 24. II. 1923. (4 put).

Vlasnik talionica, dr. u 4 č. od G. Ohneta. Prev. I. Švrljuga. P. p. 27. VII. 1915. (2 put).

Vojvotkinja Gerolsteinska, kom. opera u 3 č. od J. Offenbacha. P. p. 8. I. 1918. (8 put).

Vrabac, kom. u 4 č. od L. Artusa. P. p. 26. XI. 1921. (3 put).

Vrli sudija, kom. u 3 č. od A. Bissona. P. p. 8. XII. 1909. (3 put).

Vrtlog, dr. u 3 č. od V. Jankovića. P. p. 29. X. 922. (3 put).

Vučina, dr. u 3 č. od M. Ogrizovića. P. p. 20. III. 922. (3 put).

Vučjak, malograđanski događaj u 5 č. od Miroslava. Krieže. P. p. 8. IV. 926. (4 put).

Vukodlak, kom. u 3 č. od A. Cane. Prev. J. Ivakić. P. p. 8. VI. 1924. (5 put).

Werther, opera u 4 č. od J. Masseneta. P. p. 29. IV. 1916. (11 put).

Začarani dvor, opereta u 3 č. od K. Millöckera. P. p. 12. IX. 1925. (7 put).

Zajednički život, kom. u 3 č. od H. Fangerea. P. p. 11. VI. 1908. (14 put).

- Za kćer*, dr. u 1 č. od A. Funteka. P. p. 1. IX. 1920.
(1 put).
- Zakopano blago*, kom. u 3 č. od G. Reulinga. Prev. I. Velikanović. P. p. 13. XII. 1916. (3 put).
- Zanat gospode Warren*, kom. u 4 č. od B. Shawa. P. p. 29. II. 1924. (3 put).
- Zaruke kod svjetiljke*, opereta u 1 č. od J. Offenbacha. P. p. 21. II. 1919. (6 put).
- Zauzeće tyrdave*, kom. u 4. č. od S. Guitrya. P. p. 6. II. 1915. (4 put).
- Zaza*, dr. u 5 č. od P. Bertona i Ch. Simona. Prev. A. Schneider. P. p. 11. II. 1908. 2 put.
- Zeleni kakadu*, groteska u 1 č. od A. Schnitzlera. Prev. T. Tanhofer. P. p. 24. IV. 1926 (4 put).
- Zemlja*, kom. života u 3 č. od K. Schönhera. Prev. Adela Milčinović. P. p. 29. II. 1908. (4 put).
- Zimsko sunce*, dr. u 4 č. od V. Car-Emina. P. p. 3. IX. 1915 (4 put).
- Zlatarevo zlato*, hist dr. po romanu A. Šenoe od Ivanova. P. p. 14. VI 1908 (14 put).
- Zlatna kćerka*, opereta u 3 č. od M. Miliana. P. p. 17. X. 1917 (11 put).
- Zlatno runo*, dr. u 3 č. od S. Przybyszewskoga. P. p. 19. XII. 1907. (7 put).
- Zlato za željezo*, opereta u 3 č. od E. Kálmána. P. p. 30. X. 1915. (9 put).
- Zla žena*, šala u 3 č. od J. St. Popovića, 24. VI. 1922. (5 put).
- Zločin i kazna*, trag. u 3 č. po Dostojevskomu napisao L. Birinski. P. p. 8. X. 1916. (7 put).
- Zmija djevojka*, kom. u 4 č. od V. Riškova. Prev. J. Maksimović. P. p. 21. XI. 1913. (9 put).
- Zrinski*, trag. u 9 sl. od T. Strozzia. P. p. 30 IV. 1924. (1 put)
- Zulumčar*, kom. u 3 č. od Sv. Čorovića. P. p. 3 VI. 1912. (8 put).
- Žabica*, kom. u 3 č. od E. Girardina. P. p. 14. V. 1919. (2 put).
- Žena vrag*, dr. u 5 č. od K. Schönhera, Prev. I. Velikanović. P. p. 18. X. 1917. (6 put).

Ženidba, kom. u 2 č od Gogolja. Prev. J. Gojtan. P. p.
18. IV. 1917. (13 put).

Ženidba na silu, kom. u 1 č od Moliera. P. p. 30. X.
1913. (4 put).

Ženina krivica, dr u 3 č. od E. Girardina. P. p. 14. V.
1919. (12 put).

Ženožder, opereta u 3 č. od G. Eyslera. P. p. 23. II.
1916. (7 put).

Židovka, opera od Halevya. P. p. 21. I. 1919. (41 put).

Živi leš, dr. u 11. sl. od L. N. Tolstoja. Prev. M. Lo-
vrenčević. P. p. 22. XI. 1923 (7 put).

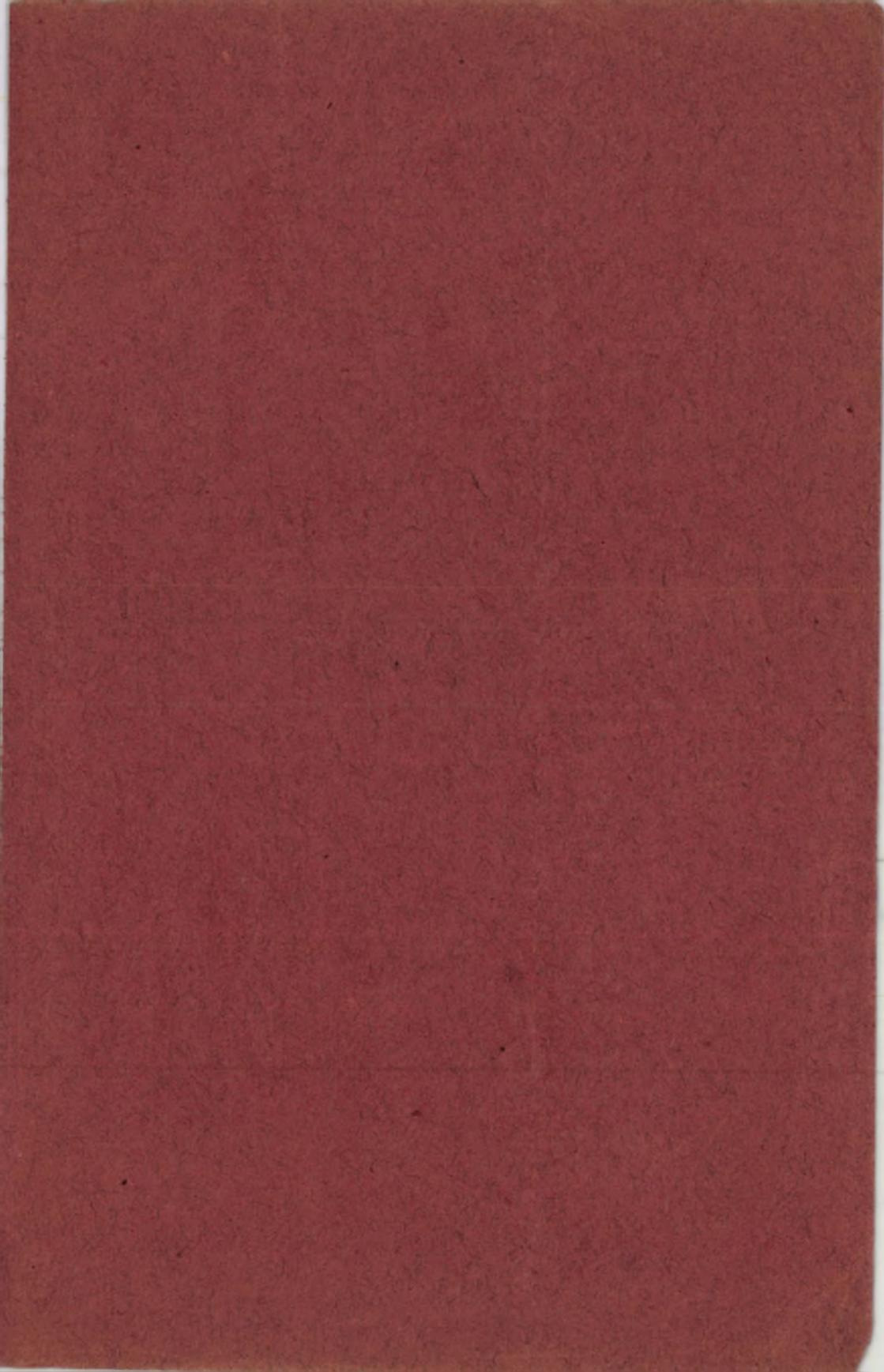

Ova je knjiga štampana u nakladi uprave Narodnog Kazališta u Osijeku prigodom proslave dvadesetogodišnjice osječkog kazališta. Statistiku repertoara sastavio je Tomislav Tanhofer prema podacima, koji se nalaze u arhivu Narodnog Kazališta u Osijeku.

Treba zahvaliti gg. Radoslavu Bačiću i dr. Anti Šumanoviću, koji su svojom saradnjom pomogli da ova knjiga u ovoj formi bude predana javnosti i posluži kao građa za povijest osječkog Kazališta.

Klišeje gg. D. Najmana, Dr. A. Pinterovića, J. Glembay P. Golije, Drag. Gošića blanaklono je dao na upotrebu Klub Hrvatskih Književnika u Osijeku.

Kazališni muzej u foyeru narodnog Kazališta uredio je g. O. Frimmel Antunović.

792

DVA